

Eenzijdig nieuws?

Een onderzoek naar bias in de berichtgeving van het NOS Journaal en het NOS Jeugdjournaal over het Israël-Hamasconflict (7 oktober 2023 – 19 januari 2025)

Student Name: Mikki van Mieghem
Student Number: 744339

Supervisor: Nel Ruigrok

Master Media Studies - Media & Journalistiek
Erasmus School of History, Culture and Communication
Erasmus University Rotterdam

Master's Thesis
June 2025

Word Count: 12.360

Inhoudsopgave

<i>Abstract</i>	3
<i>Voorwoord</i>	4
<i>1. Inleiding</i>	5
<i>2. Theorie</i>	8
2.1. Rol van de media	8
2.2. Bias in het nieuws.....	9
2.3. Nieuwsselectie en nieuwswaarden	10
2.4. Framing.....	11
2.5. Brongebruik.....	14
<i>3. Methode</i>	17
3.1. Dataverzameling.....	17
3.2. Kwantitatieve inhoudsanalyse.....	18
3.3. Betrouwbaarheid	18
3.4. Operationalisatie	18
<i>4. Resultaten</i>	22
4.1. Aandacht voor het conflict.....	22
4.2. Framing.....	25
4.3. Brongebruik.....	30
<i>5. Conclusie</i>	33
<i>Literatuurlijst</i>	36
<i>Bijlage I betrouwbaarheidstoetsen</i>	40
<i>Bijlage II Codeerinstructies</i>	41
<i>Bijlage III Lijst van missende data</i>	44

EENZIJDIG NIEUWS?

ABSTRACT

Op 7 oktober 2023 voerde Hamas een grootschalige aanval uit op Israël. In reactie hierop volgden Israëlische vergeldingsacties op Gaza, wat leidde tot een heropleving van het langdurige conflict tussen Israël en de Palestijnen. Deze ontwikkelingen kregen wereldwijd veel aandacht in de media. Ook in Nederland domineerde het conflict het nieuws. Het NOS Journaal en het NOS Jeugdjournaal waren daarbij belangrijke nieuwsbronnen voor respectievelijk volwassenen en kinderen. Nieuwsmedia spelen een grote rol in de manier waarop mensen – ook kinderen – conflicten begrijpen. In het geval van gevoelige en gewelddadige conflicten kan de manier van berichtgeving bijdragen aan het ontstaan van bias. Deze scriptie onderzoekt in welke mate en op welke manier het NOS Journaal en het NOS Jeugdjournaal aandacht besteden aan het conflict tussen Hamas en Israël tussen 7 oktober 2023 en 19 januari 2025, en in hoeverre hierbij sprake is van bias. In dit onderzoek is een kwantitatieve inhoudsanalyse uitgevoerd, waarbij zowel een automatische als een handmatige analyse zijn toegepast. Met behulp van het AmCAT-systeem zijn 919 nieuwsitems verzameld uit beide journaals binnen de gestelde periode. De automatische analyse richtte zich op de hoeveelheid aandacht voor het conflict en de verdeling van die aandacht over de betrokken actoren. De handmatige analyse onderzocht het gebruik van het human-interest frame, de inzet van *ideal victims* en het gebruik van bronnen, waarbij onderscheid werd gemaakt tussen Israëlische en Palestijnse perspectieven.

Uit de resultaten blijkt dat het NOS Journaal significant meer aandacht besteedde aan het conflict dan het Jeugdjournaal. In beide journaals was er echter meer aandacht voor Palestijnen dan voor Israël. Het Jeugdjournaal maakte significant vaker gebruik van het human-interest frame, waarbij deze personalisering vooral de Palestijnse kant betrof. Daarnaast werd in het Jeugdjournaal ook significant vaker gebruikgemaakt van *ideal victims*, met name kinderen. Bij het NOS Journaal was het brongebruik meer in het voordeel van Israëlische overheidsbronnen, terwijl het Jeugdjournaal relatief vaker Palestijnse burgers aan het woord liet. De resultaten laten zien dat beide journaals het conflict op een verschillende manier presenteren, passend bij hun doelgroep. Waar het NOS Journaal meer aandacht heeft voor politieke context en diplomatieke ontwikkelingen, ligt de nadruk in het Jeugdjournaal op personalisering en toegankelijkheid voor kinderen. Deze keuzes leiden tot verschillen in framing en brongebruik, wat in sommige gevallen kan bijdragen aan het ontstaan van bias. Dit onderzoek toont aan dat ook kindernieuws een belangrijke rol speelt in hoe jonge kijkers conflicten interpreteren en benadrukt daarmee het belang van bewustwording rondom journalistieke keuzes in zowel volwassen- als jeugdnieuws.

KEYWORDS: NOS, Jeugdjournaal, bias, framing, nieuwsselectie, brongebruik, Israël, Hamas, Gaza

Voorwoord

Voor u ligt mijn masterscriptie, geschreven ter afsluiting van de Master Media & Journalistiek aan de Erasmus Universiteit Rotterdam. Het is de derde scriptie die ik heb geschreven en het is veruit de meest leerzame en interessante geweest. De keuze om voor mijn scriptie een kwantitatieve methode te kiezen kwam voor velen als een verrassing. Op de middelbare school was wiskunde C voor mij al een enorme uitdaging en tijdens mijn studietijd heb ik vakkundig ieder statistisch vak dat er bestaat ontweken. Maar toch koos ik dit jaar voor een kwantitatieve methode, mede dankzij het vak datajournalistiek, gegeven door Nel Ruigrok en Reinier Kist, waarin ik kennis heb gemaakt met R, AmCat en alle mogelijkheden die data-onderzoek de journalistiek te bieden heeft.

Ik wil mijn scriptiebegeleider Nel Ruigrok enorm bedanken voor het eindeloze geduld, de tijd en de motiverende woorden om deze scriptie te schrijven. Hierdoor ben ik het afgelopen halfjaar ontzettend gegroeid in mijn onderzoeksvaardigheden, en daar ben ik erg dankbaar voor. Verder ben ik mijn scriptiewerkgroep voor de feedback en de gezelligheid ook erg dankbaar en wil ik tenslotte Luc bedanken voor de motivatie, de nuttige blik van buiten en het geduldig tegenlezen van al mijn teksten.

Ik wens u veel leesplezier en ik hoop dat u na het lezen van deze scriptie met een vernieuwde blik kunt kijken naar berichtgeving over conflicten in journaals, voor jong en oud.

1. Inleiding

Op 7 oktober voerde Hamas een grootschalige aanval op verschillende doelwitten in Israël (NCTV, z.d.). Hierop reageerde Israël met vergeldingsacties op Gaza en andere Palestijnse gebieden, wat leidde tot een heropleving van het conflict tussen de Palestijnen en Israël. Het conflict in Gaza domineerde het nieuws en werd het gesprek van de dag. In de maatschappij maakte het nieuws veel los. Op veel plaatsen in de wereld, ook in Nederland, gingen mensen de straat op om aandacht te vragen voor zowel de slachtoffers in Israël als in Gaza en om op te roepen tot een wapenstilstand. Deze eerste formele wapenstilstand kwam er op 19 januari 2025. Dit onderzoek richt zich op de periode tussen 7 oktober 2023 en 19 januari 2025. Gebeurtenissen zoals dit conflict bereiken de Nederlandse samenleving via de nieuwsmedia, die een belangrijke rol spelen in hoe mensen het begrijpen en ervaren. Media hebben invloed op de publieke en politieke agenda (McCombs & Shaw, 1972). Daarnaast hebben zij invloed op de manier waarop er door de samenleving naar het conflict wordt gekeken, door onder andere de bronnen die media gebruiken en de manier waarop zij het conflict in beeld brengen, ook wel framing genoemd (Entman, 1993).

Juist in tijden van conflict komen media onder een vergrootglas te liggen en krijgen regelmatig de kritiek dat zij niet neutraal zouden zijn, oftewel dat zij een bias vertonen. Bias is een systematische vertekening in de selectie, presentatie en formulering van nieuws, waardoor bepaalde partijen of perspectieven in meer of mindere mate gunstig naar voren komen (D'Alessio & Allen, 2009; Korteweg, 2011). Bias kan de houding van zowel volwassenen als kinderen ten opzichte van een conflict of groep sterk beïnvloeden (Hoffman & Wallach, 2007). Niet alleen voor volwassenen, maar ook en misschien juist voor kinderen is het belangrijk om te onderzoeken of in het nieuws dat zij ontvangen sprake is van bias. Uit onderzoek blijkt dat negatieve informatievoorziening over een bepaalde persoon of partij bij kinderen van 7 tot 9 jaar de aandacht kan sturen en angst jegens die persoon of partij kan veroorzaken, wat leidt tot een bias, die lang doorwerkt (Field, 2010). Als in het conflict tussen Hamas en Israël één van de twee partijen consistent negatiever wordt neergezet dan de ander, kan dit dus ook bij kinderen op jonge leeftijd al leiden tot een bias. In Nederland krijgen de meeste mensen het nieuws over Israël en Hamas tot zich via het NOS Journaal. De NOS is in Nederland het belangrijkste en meest geraadpleegde nieuwsmedium (Commissariaat voor de Media, 2024, p. 5).

Voor kinderen bestaat het NOS Jeugdjournaal, gericht op kinderen vanaf 8 jaar en heeft als doel kinderen meer te betrekken bij en op de hoogte te stellen van ontwikkelingen in de wereld (Ebbinkhuijsen et al., 2021). Net zo goed als het NOS Journaal voor volwassenen, heeft een goede en betrouwbare nieuwsvoorziening voor kinderen meerdere voordelen. Het draagt bij aan het socialisatieproces, het zorgt voor stimulatie van actief burgerschap en stimuleert ook de nieuwsgierigheid van kinderen naar politiek en andere nieuwsgebeurtenissen. Dit maakt het indirect

belangrijk voor een goed functionerende democratie (Van Deth et al., 2011; Atkin & Gantz, 1978). Om nieuws voor kinderen geschikt en aantrekkelijk te maken, wordt de berichtgeving op kinderen aangepast. Het taalgebruik is eenvoudiger, er wordt meer uitgelegd en in sommige nieuwsmedia voor kinderen staan positieve kanten van verhalen meer in de spotlight dan de negatieve kanten (Alon-Tirosh, 2017, p. 134). Omdat kinderen van 8 jaar midden in de emotionele ontwikkeling zitten, kan nieuws namelijk ook negatieve effecten hebben op kinderen, zoals angst en stress. Dit komt voornamelijk voor bij gewelddadig of negatief nieuws. Daarom is er al veel onderzoek gedaan naar de inhoud en vorm van nieuws voor kinderen, een doelgroep waarop dit goed moet worden afgestemd (Ebbinkhuijsen et al., 2021).

De inhoud en vorm van nieuws zijn sterk beïnvloed door veranderingen in de maatschappij en in het medialandschap. Bepaalde aspecten hiervan, zoals de opkomst van digitalisering en social media, hebben ervoor gezorgd dat nieuwsredacties de werkwijze en inhoud hebben aangepast. Nieuws moet niet alleen meer informeren, maar ook aansluiten bij de leefwereld van verschillende doelgroepen, zoals ook kinderen. Dit heeft gevolgen voor de verschillen in vorm van berichtgeving van nieuws voor volwassenen en kinderen. De vorm waarop nieuws wordt gepresenteerd heeft directe invloed op het ontstaan van bias in mediaberichtgeving. Daarom is het belangrijk om de vormgeving van nieuws voor volwassenen en jeugd te vergelijken en te onderzoeken. Dat gebeurt in deze scriptie aan de hand van de volgende onderzoeksvraag:

In welke mate en op welke manier besteden het NOS Journaal en het NOS Jeugdjournaal aandacht aan het conflict tussen Hamas en Israël vanaf 7 oktober 2023 en in hoeverre is er hierbij sprake van bias?

Dit onderzoek draagt bij aan reeds bestaand onderzoek naar nieuwsmedia voor kinderen, die ook in andere landen bestaan. Voorbeelden hiervan zijn *Newsround* in Groot-Brittannië en *Logo* in Duitsland (Carter et al., 2021). Berichtgeving over belangrijke ontwikkelingen in de wereld is van belang voor kinderen, omdat de manier waarop nieuws wordt gebracht bepaalt of een kind het goed kan gebruiken. Dat kinderen nieuws goed kunnen ontvangen is zoals eerder gezegd van belang voor de ontwikkeling van een kind tot actieve burger. Voor ouders is het tevens interessant om te weten hoe het NOS Jeugdjournaal kinderen informeert en wat de verschillen zijn tussen dat nieuws en het nieuws wat hen zelf bereikt. Daarnaast draagt het onderzoek in maatschappelijke context bij aan bewustwording van journalisten van het NOS Journaal en het NOS Jeugdjournaal over de manier waarop over bepaalde conflicten wordt bericht.

Dit onderzoek is verder relevant aangezien het NOS Journaal voor volwassenen de meest betrouwbare en geraadpleegde nieuwsbron is (Commissariaat van de Media, 2024). Dit betekent dat de wijze waarop dit medium over bepaalde onderwerpen bericht een grote invloed heeft op hoe kijkers deze informatie interpreteren en er vervolgens naar handelen (Goldstein, 2011). De extra

dimensie van de vergelijking tussen twee journaals met verschillende doelgroepen biedt inzicht in verschillen en inhoud in mediaberichtgeving over geopolitieke onderwerpen die moeten worden aangepast aan de leeftijd in informatiebehoefte van het publiek. Hiermee voegt het onderwerp iets toe aan onderzoek over framing in jeugdnieuws.

Daarnaast voegt het onderzoek nog toe aan de brede vraag, waar in de samenleving regelmatig discussie over ontstaat, hoe Westerse media conflicten in het midden-oosten presenteren. Het conflict dat in dit onderzoek wordt behandeld is actueel en ligt gevoelig. De oorlog tussen Israël en Hamas is ingewikkeld en roept wereldwijd veel emoties en verdeeldheid op. Juist daarom is het belangrijk om goed te onderzoeken hoe media hierover berichten. Door te kijken of en hoe er sprake is van bias in de berichtgeving, kan dit onderzoek bijdragen aan bestaande wetenschappelijke kennis over hoe media onderwerpen kiezen, hoe ze verhalen vormgeven, en hoe ze conflicten presenteren.

2. Theorie

2.1. Rol van de media

Om de positie van de media in het conflict tussen Gaza en Israël te kunnen duiden, is het belangrijk om eerst de rol van de media te definiëren. Media zijn voor de samenleving de belangrijkste bron van informatie en fungeren als verbinding tussen de regering en de bevolking. De bevolking van een land is afhankelijk van de informatie die de media verstrekken over politiek en andere kwesties die spelen in de wereld, die mensen niet met eigen ogen kunnen zien. Door middel van media leert de mens “to see with his mind vast proportions of the world that he could never see, touch, smell, hear or remember” (Lippman, 1997, p.18, uit Strömback, 2008, p. 230-231). Maar media werken ook de andere kant op. “(...) The media *mediate* between the citizenry, on one hand, and the institutions involved in government, electoral processes, or, more generally, opinion formation, on the other.” (Strömback, 2008, p. 230). Dit wil zeggen dat meningen en grote onderwerpen die spelen in een samenleving in beeld worden gebracht. Tevens kunnen de media dienen als communicatiemiddel tussen volk en instanties (Strömback, 2008, p. 229-230).

In een democratie hebben de media, zoals de NOS, verschillende rollen. Hieronder valt het informeren van burgers, het bieden van een platform voor publieke opinie en het vervullen van de zogenaamde waakhondfunctie, oftewel het controleren van de macht (Hanitzsch, 2018, p. 46). In de afgelopen decennia is de rol van de media veranderd. Door digitalisering en commercialisering van de journalistiek is de strijd om aandacht toegenomen, wat invloed heeft gehad op de inhoud en vorm van informatievoorziening van de media. Een belangrijke verandering hierbij is de opkomst van wat men *medialogica* noemt. *Medialogica* beschrijft de manier waarop de media informatie presenteren en stelt dat de inhoud en vorm waarop dit gebeurt invloed heeft op hoe mensen deze informatie gebruiken in het dagelijks leven (Altheide, 1987). Meer concreet definieert Strömback *medialogica* als “the dominance in societal processes of the news values and the storytelling techniques the media make use of to take advantage of their own medium and its format, and to be competitive in the ongoing struggle to capture people’s attention.” (2008, p. 233). Dit wil zeggen dat er een grotere nadruk is komen te liggen op wat de burger wil, om diens aandacht te kunnen trekken. Onder de storytelling technieken die Strömback noemt vallen onder andere simplificatie, personalisering, polarisatie, visualisering, stereotypering, en de politiek als strategisch spel of horse race (Strömback, 2008).

De rol van het NOS Jeugdjournaal verschilt van de rol van het reguliere NOS Journaal. Het Jeugdjournaal heeft net als het NOS Journaal de rol om de doelgroep te informeren, maar de extra dimensie die bij het Jeugdjournaal een rol speelt is de rol om kinderen te vormen tot culturele burgers. Dat wil zeggen dat kinderen minder ontwikkeld zijn als burgers die deelnemen aan de democratie. Kinderen hebben immers ook nog geen stemrecht, maar dat kinderen wel voorbereid moeten worden

op de wereld waarin zij wel actief deelnemer worden van deze democratie. Hiervoor dienen zij de informatie te ontvangen die volwassenen ook ontvangen, maar in een vorm die past bij de fase en ontwikkeling waarin een kind zich bevindt (Matthews, 2003, p. 132). Jeugdjournaals introduceren in lijn hiermee maatschappelijke problemen en thema's aan kinderen, zoals klimaatproblemen en conflicten, waar volwassenen al langer mee bekend zijn en meer context bij hebben (Matthews, 2003). Er is veel onderzoek gedaan naar de gevolgen van het zien van verontrustend nieuws voor kinderen, waardoor sommige wetenschappers hebben geconcludeerd dat het tonen van dit soort nieuws beperkt moet blijven of dat er voorzichtiger met deze items moet worden omgegaan (Cantor & Nathanson, 1996; Van der Molen et al., 2002). Ander onderzoek stelt dat ondanks het feit dat de media rekening moeten houden met het vermogen van kinderen om moeilijke en verontrustende verhalen te verwerken, het hun verantwoordelijkheid is om ook aan een jonger publiek te laten zien welke ontwikkelingen zich afspelen in de wereld om kinderen te helpen in hun ontwikkeling als volwassen burger (Carter et al., 2021). Ook de rol voor het Jeugdjournaal is door de eerdergenoemde ontwikkelingen veranderd. Nieuws voor kinderen moet altijd al educatief zijn, maar nu is de nadruk ook komen te liggen op het feit dat het vermakelijk moet zijn, omdat het moet blijven aanspreken in de gecommercialiseerde mediawereld (Matthews, 2003).

De veranderingen in de rol van media hebben ook gevolgen voor de berichtgeving over het conflict tussen Israël en Hamas. Zowel het NOS Journaal als het Jeugdjournaal hebben deze verandering doorgemaakt en maken nu nieuws in de nieuwe realiteit van de medialogica. Hoe deze twee journaals opereren en verslag doen over het conflict, komt tot uitdrukking in de hoeveelheid nieuws over het conflict, de frames die gebruikt worden en de bronnen die worden aangehaald.

2.2. Bias in het nieuws

De keuzes die gemaakt worden in de nieuwsselectie, het brongebruik en framing in het nieuws kunnen leiden tot een bias (Ruigrok et al., 2017, p. 909). Er zijn verschillende vormen van bias: *gatekeeping bias*, *coverage bias* en *statement bias* (D'Alessio & Allen, 2000). *Gatekeeping bias* betreft de selectie van nieuws, waarbij actieve keuzes worden gemaakt over welke gebeurtenissen nieuwswaardig zijn en welke niet, of welke groepen aandacht krijgen en welke niet. *Coverage bias* komt gedeeltelijk overeen met *gatekeeping bias*, omdat het ook gaat om de aandacht die elke partij in een conflict of strijd krijgt, maar de nadruk ligt hier meer op de vorm van aandacht die de partij krijgt en in hoeverre deze gunstig of ongunstig is voor de partij. Tot slot is er nog *statement bias*. *Statement bias* heeft ook weer overeenkomsten met *coverage bias*, omdat dit gaat over een waardeoordeel van een bepaalde partij, alleen ligt hier de nadruk op de waarde die wordt toegekend aan bijvoorbeeld een bron. Als de ene partij vaker aan het woord wordt gelaten of als bron wordt gebruikt, zegt dat iets over de waarde die wordt toegekend aan die partij als bron en kan dit dus bij een onevenredige verdeling leiden tot bias (D'Alessio & Allen, 2000). Deze drie vormen van bias komen samenvattend in het

nieuws voor in nieuwsselectie (*gatekeeping bias*), framing (*coverage bias*) en brongebruik (*statement bias*).

2.3. Nieuwsselectie en nieuwswaarden

Niet alle gebeurtenissen die op een dag plaatsvinden, komen in het nieuws. Journalisten selecteren het nieuws, waarbij zij zich baseren op journalistieke routines. Nieuwswaarden zijn hier een fundamenteel onderdeel van. Nieuwswaarden die nog steeds worden gehanteerd zijn geformuleerd door Galtung & Ruge in 1965 en later herzien door Harcup en O'Neill in 2001. Gebeurtenissen zijn volgens deze theorie nieuwswaardig als er sprake is van onder andere negativiteit, betrokkenheid van invloedrijke personen, organisaties of beroemdheden, entertainment (dramatiek of humor), onverwachtheid, opvolgingen van eerdere gebeurtenissen of aansluiting bij zorgen of interesses van het publiek (Harcup & O'Neill, 2001).

Het *gatekeeping* proces houdt in dat de journalist uit de overvloed aan informatie nieuws selecteert, vormt en herhaalt (Shoemaker & Reese, 1996, p. 255). Een deel hiervan is de toetsing van gebeurtenissen aan de nieuwswaarden. Het conflict tussen Hamas, Israël en Palestina heeft al lange tijd veel media-aandacht, vanwege de complexe aard van het conflict, waaraan politieke, religieuze en historische aspecten verbonden zijn. Het conflict heeft invloed op het Midden-Oosten, maar ook daarbuiten. De aanval van Hamas op Israël op 7 oktober 2023 was een onverwachte, negatieve gebeurtenis, waardoor er extra nieuwswaarde aan werd toegekend, buiten het feit dat het ook een opvolging was van gebeurtenissen die eerder in het nieuws zijn geweest.

Bij nieuwsmedia voor kinderen gelden gedeeltelijk andere nieuwswaarden dan bij nieuwsmedia voor volwassenen. Volgens onderzoek van Matthews (2003) worden gebeurtenissen verteld door *Newsround*, het Britse jeugdjournaal, beoordeeld op een aantal punten. Het moet relevant of interessant zijn voor kinderen, of er moeten kinderen in het verhaal voorkomen. Verder wordt er gekeken naar of het verhaal, vooral als het al veel in het nieuws is, op een nieuwe en frisse manier kan worden verteld, zodat er geen zogenaamde *fatigue* ontstaat. *Fatigue* in deze context houdt in dat mensen minder gevoelig zijn voor een bepaalde (meestal heftige) nieuwsgebeurtenis, als zij er langdurig of vaak mee worden geconfronteerd. Tenslotte moet het verhaal op een visueel aantrekkelijke en voor kinderen boeiende manier kunnen worden verteld (Matthews, 2003, p. 138). Volgens Matthews nemen jeugdjournaals niet alles wat volwassenen belangrijk vinden om te zien over. Journaals voor kinderen laten grote nieuwsgebeurtenissen, zoals conflicten of aanslagen, niet per se weg uit het journaal, maar over het algemeen kiezen deze journaals nieuws dat beter past bij wat kinderen kunnen begrijpen. Politieke of complexe “volwassen” onderwerpen worden hierdoor soms minder behandeld, terwijl verhalen over school of het gezin vaker worden geselecteerd (Matthews, 2008, p. 271). Ander onderzoek van Van der Molen & De Vries (2003) wijst uit dat het Jeugdjournaal

wel selecteert op basis van de heersende nieuwswaarde en dus ook alle verhalen vertelt die complex zijn of geweld bevatten, maar hierbij een aantal “troost-strategieën” gebruikt om het geschikt te maken voor kinderen. Zo wordt aan het conflict wel aandacht besteed en wordt het duidelijk uitgelegd, maar worden er geen heftige beelden bij getoond en worden heftige nieuwsverhalen afgewisseld met luchtige nieuwsverhalen (Van der Molen & De Vries, 2003, p. 6).

Het conflict tussen Hamas en Israël heeft een lange en complexe geschiedenis en hierbij is de sociale en politieke context voor kinderen ingewikkeld te begrijpen, waardoor het volgens de theorie van Matthews minder vaak voor zal komen in het Jeugdjournaal. Overigens is het wel een gebeurtenis met hoge nieuwswaarde, die volgens Van der Molen & De Vries (2003) wel veel aandacht zou hebben in het Jeugdjournaal. Deze verschillende perspectieven leiden tot de eerste onderzoeksvraag:

RQ1: In hoeverre is er een verschil in aandacht tussen het NOS Journaal en het NOS Jeugdjournaal voor het conflict tussen Israël en Hamas sinds 7 oktober 2023 tot 19 januari 2025?

Zoals eerder benoemd is *gatekeeping bias* een vorm van bias die kan ontstaan in de nieuwsselectie. Dit gaat over de relatieve aandacht die beide partijen krijgen. Hierbij is het wenselijk dat beide partijen dezelfde mate aan aandacht krijgen, maar dat is in de realiteit niet altijd het geval (d'Alessio & Allen, 2000, p. 136). Naast conflict en negativiteit als nieuwswaarden die dit conflict belangrijk maken, is nabijheid een andere belangrijke nieuwswaarde van Galtung & Ruge (1965). Nabijheid kan zowel geografisch worden benaderd, als cultureel (Ruigrok et al., 2013). Bij dit conflict staat Israël cultureel gezien dichterbij de Westerse wereld dan de Palestijnen, wat effect kan hebben op de aandacht voor de kant van Israël in dit conflict (Ruigrok et al., 2013, p. 6). Ruigrok et al. (2013) deden eerder onderzoek naar de verdeling tussen aandacht voor Israël en Palestina in Nederlandse, Amerikaanse en Britse gedrukte media tussen 1 september 1997 en 1 september 2007. Hieruit bleek dat er meer berichten waren waarin Israël als enige werd genoemd (zonder Palestina) en dat in berichten waarin beide partijen voorkwamen, Israël ook vaker genoemd werd, wat volgens het onderzoek kon leiden tot een bias (p. 26). Op basis van dit eerder uitgevoerde onderzoek volgt de eerste hypothese:

H1: Het NOS Journaal en het NOS Jeugdjournaal besteden meer aandacht aan Israël in de berichtgeving over het conflict dan aan Palestijnen en Hamas.

2.4. Framing

Er zijn verschillende manieren waarop media nieuws kunnen brengen naar het publiek. De manier waarop dit nieuws wordt gebracht is framing. Volgens Entman (1993, p. 52) is de definitie van framing als volgt: “To frame is to select some aspects of a perceived reality and make them more

salient in a communicating text, in such a way as to promote a particular problem definition, causal interpretation, moral evaluation, and/or treatment recommendation for the item described.” Dit wil zeggen dat bij het framen van nieuws bepaalde elementen van de gebeurtenis, zoals bepaalde groepen, oplossingen of oorzaken, sterker worden uitgelicht dan andere. Dit heeft effect op de manier waarop het publiek de boodschap interpreteert en het vervolgens gebruikt om een mening over te kunnen vormen. Dit wordt ook wel *frame-setting* genoemd. Het framen van nieuws gebeurt niet (altijd) bewust, maar is een onvermijdelijk proces (Entman, 1993).

Een conflict wordt door de ogen van de media gevolgd door het publiek, omdat het de enige of belangrijkste bron is om het conflict te begrijpen. De manier waarop de media informatie doorgeven over een conflict heeft dus grote invloed op de interpretatie en mening over een conflict (Vladisavljević, 2015). Zoals Strömback stelt, hebben de media vermoedelijk invloed op het ervaren van de realiteit door het publiek: “(...) the depictions of “reality” that are conveyed through the mass media presumably have an impact on how people perceive “reality.”” (Strömback, 2008, p. 230).

Door in een bepaald nieuwsitem personaliserende elementen toe te voegen en op die manier emotie aan het verhaal toe te voegen, wordt de boodschap in een frame geplaatst. Dit frame kan leiden tot een bias, er worden namelijk actieve keuzes gemaakt, zoals wie er in beeld wordt gebracht en wie niet, wiens emoties worden getoond en wiens emoties onbelicht blijven. Deze vorm van bias valt onder *coverage bias*. Het frame waarbinnen personalisering wordt gebruikt is het human-interest frame, waarbij aan een nieuwsgebeurtenis een persoonlijk perspectief wordt toegevoegd (Semetko & Valkenburg, 2000).

Zoals eerder genoemd, is voor Newsround het concept van persoonlijke relevantie, interesse of betrokkenheid van kinderen bij een nieuwsgebeurtenis een belangrijk selectiecriteria (Matthews, 2008). Dit kan effect hebben op de manier waarop bepaalde gebeurtenissen worden geframed. Dit heeft te maken met personalisering. Er zijn verschillende vormen van personalisering. Vaak wordt er bij personalisering gerefereerd naar de politiek, waarbij in de media meer focus is komen te liggen bij de persoon achter de politicus, dan op de partijen. Dit heeft ertoe geleid dat kiezers hun stemkeuze meer laten beïnvloeden door een specifiek persoon dan door de partij en diens standpunten in het algemeen (Van Aelst & Aarts, 2015). Het gaat bij personalisering ook om het emotionaliseren van nieuws, door bijvoorbeeld een slachtoffer in een conflict in beeld te brengen of aan het woord te laten. Hier is personalisering onderdeel van sensationele berichtgeving, wat de laatste decennia steeds vaker voorkomt als het gaat om conflicten of rampen en zo dus ook bij het conflict tussen Hamas en Israël (Figenschou et al., 2023, p. 3; McQuail, 1992; Monballyu, 2014). Door nieuws te emotionaliseren waarbij meer emotie wordt gebruikt bij één van de twee doelgroepen, kan een bias ontstaan.

Uit onderzoek naar Newsround blijkt dat dit jeugdjournaal aan nieuwsitems voor volwassenen (BBC News) vaak een human-interest frame toevoegt om het geschikt te maken voor kinderen. Een

voorbeeld hiervan is een item over voornemens van de overheid om luchtvervuiling tegen te gaan. Dit item is aan het publiek van Newsround verteld door middel van een verhaal over de groei van astma bij kinderen door luchtvervuiling, met persoonlijke voorbeelden, terwijl dit bij BBC News niet het geval was (Matthews, 2003, p. 140). Hieruit blijkt dat personalisering voor Newsround een belangrijker selectie criterium lijkt te zijn dan voor BBC News.

Het is daarom eerst relevant om te kijken in hoeverre de inzet van het human-interest frame over het algemeen verschilt tussen journaals voor volwassenen en jeugdjournaals, voordat er wordt gekeken naar hoe dit per partij uiteenvalt. Door eerst te onderzoeken welke verschillen er over het algemeen zijn in het gebruik van het human-interest frame, kan de *coverage bias* die daarna wordt onderzocht in een bredere context van de redactionele verschillen worden geplaatst, die misschien überhaupt bestaan tussen de journaals. Op basis hiervan zijn de volgende hypothese en onderzoeksvraag geformuleerd:

H2: Het Jeugdjournaal maakt in de berichtgeving over het conflict tussen Hamas en Israël in grotere mate gebruik van het human-interest frame dan het NOS Journaal.

RQ2: In hoeverre ontstaat er *coverage bias* bij het NOS Journaal en het Jeugdjournaal door de inzet van het human-interest frame bij de berichtgeving over het conflict tussen Hamas en Israël?

Een voorbeeld van personalisering in conflicten als deze, is bijvoorbeeld het benadrukken van de effecten op slachtoffers, door deze in beeld te brengen of aan het woord te laten. Naast vrouwen en ouderen worden kinderen in mediaberichtgeving vaak gekenmerkt als een *ideal victim*. Dit is een term geformuleerd door Christie (1986) die aanduidt dat een kind een stereotype is van een slachtoffer die hoogstwaarschijnlijk kan rekenen op morele steun, sympathie en rechtvaardiging, omdat een kind het toonbeeld is van zwak en onschuldig. Het idee van een *ideal victim* helpt ons te begrijpen waarom sommige slachtoffers meer aandacht en steun krijgen dan anderen, zelfs als het objectieve leed vergelijkbaar is. Dit concept wordt vaak gebruikt in discussies over media-aandacht (Christie, 1986). Het *ideal victim* is namelijk een sociaal construct dat door journalisten al dan niet bewust gebruikt wordt om medelijden op te wekken bij het publiek. Door middel van het al dan niet bewust vaker inzetten van personalisering door het in beeld brengen van slachtoffers die voldoen aan de beschrijving van de *ideal victim* bij berichtgeving over één bepaalde partij van het conflict kan een bias worden gecreëerd (Höijer, 2004). Dit onderzoek focust op een bepaalde periode van het conflict tussen Hamas en Israël, maar met betrekking tot het brede conflict tussen Israël en Palestina is al veel onderzoek gedaan naar bias in mediaberichtgeving bij deze twee partijen. In veel onderzoeken komt naar voren dat in Westerse media Palestijnen vaak worden benadeeld ten opzichte van Israël, door Israël vaker als slachtoffer te portretteren in de media. Dit gebeurt bijvoorbeeld door gebruik van bepaalde woorden, zoals vermoord en gedood, als er over slachtoffers wordt gepraat (Kareem &

Najm, 2024, pp. 213-214). Uit ander onderzoek blijkt dat dit kan verschillen per periode. Deprez & Raeymaeckers (2010) deden onderzoek naar bias in het nieuws over de Eerste en Tweede Intifada, waarbij de Palestijnen tijdens de eerste Intifada als slachtoffer van Israël werden geportretteerd en dit tijdens de Tweede Intifada precies andersom was (p. 107). Deze kanteling wordt gedeeltelijk toegekend aan de gebeurtenissen op 11 september 2001 in de Verenigde Staten, waarna Palestijnen vaker in een terroristisch frame werden geplaatst en Israël als verdediger en reactor op terrorisme (Deprez & Raeymaeckers, 2010, p. 99). Meer medelijden voor slachtoffers van de ene partij, door het eenzijdig inzetten van een *ideal victim*, kan leiden tot bias. Op basis hiervan is de volgende onderzoeksvraag geformuleerd:

RQ3: In hoeverre ontstaat er coverage bias in het NOS Journaal en het Jeugdjournaal door de inzet van een ideal victim bij de berichtgeving over het conflict tussen Hamas en Israël?

Zoals ook in het eerdere voorbeeld over het verhaal over luchtvervuiling bij *BBC News* en *Newsround*, is het voor het Britse jeugdjournaal vooral belangrijk dat het nieuws aansluit bij de leefwereld van kinderen en dat het verhaal ook waar mogelijk wordt verteld vanuit de ogen van kinderen (Matthews, 2003; 2008). *Ideal victims* zijn zoals hierboven gezegd vaak kinderen, vrouwen of ouderen (Christie, 1986). Dit zou betekenen dat ook het beeld van het *ideal victim* in kinderjournals anders is dan bij volwassenen. Daarbij, als een verhaal vaker vanuit een kinderperspectief wordt gebracht door jeugdjournaals, is er automatisch vaker sprake van een *ideal victim* als dit in conflictsituaties gebeurt. Door te kijken of het Jeugdjournaal relatief vaker kinderen inzet als *ideal victim* in vergelijking met het NOS Journaal, kan worden onderzocht in hoeverre doelgroepgerichte keuzes bijdragen aan het ontstaan van *coverage bias* in conflictberichtgeving. Hieruit volgt de volgende hypothese:

H3: Bij het Jeugdjournaal belichaamt het ideal victim vaker een kind dan een vrouw of een oudere, dan bij het NOS Journaal

2.5. Brongebruik

“Sources make the news” (Sigal, 1986, zoals geciteerd in Tiffen et al., 2013, p. 375). Nieuws dat wordt gemaakt is afhankelijk van de informatie die wordt aangereikt, oftewel “News mediates the wider socio-political environment to its audience, but in turn its content has been mediated by its reliance on how other institutions make information available” (Tiffen et al., 2013, p. 374). Bronnen spelen een belangrijke rol in het nieuws, en zijn daarom belangrijk om te bekijken als het gaat om bias. Eerder dit hoofdstuk is *coverage bias* genoemd. Een andere vorm van bias is *statement bias*. Als er sprake is van deze bias, is de verdeling van bronnen in de berichtgeving onevenredig (d’Alessio & Allen, 2000; Korteweg, 2011, p. 21). Volgens de *Indexing Theory* van Bennett (1990) prefereren de

media om personen met macht als voornaamste bron te gebruiken. Beschikbare bronnen die autoriteit, betrouwbaarheid uitstralen en goed beschikbaar zijn, zijn in de media leidend (Ruigrok et al., 2009, p. 240). Er is hierbij weinig ruimte voor andere stemmen met minder macht, zoals burgers of activisten, voornamelijk als er binnen de politiek sprake is van veel eensgezindheid (Bennett, 1990).

Media kunnen een middel zijn voor partijen in een conflict om sympathie te winnen. Zij zijn zich hier zeer bewust van en proberen dan ook wat er in de media wordt laten zien en gezegd waar mogelijk te beïnvloeden. “As one Israeli communications director said: ‘What matters is not what happened. What matters is how CNN frames it.’” (Luyendijk, 2010, p. 15). Uit eerdere onderzoeken blijkt dat er in de berichtgeving over het conflict tussen Israël en Hamas meer Israëlische bronnen worden gebruikt dan Palestijnse bronnen (Korteweg, 2011, p. 21; Zelizer et al., 2002; Deprez & Raeymaeckers, 2010). Verklaringen die hiervoor gegeven worden zijn voornamelijk dat het persapparaat van Israël professioneler is dan dat van de Palestijnen, waardoor het lastiger is om nieuws te vergaren van de Palestijnse kant (Deprez & Raeymaeckers, 2010). Dit sluit aan bij de theorie van Bennett, die ook wordt toegepast door Ruigrok et al. (2009), er wordt namelijk gekozen voor de bronnen die goed beschikbaar zijn. Als het brongebruik in een conflict onevenredig is, ontstaat er *statement bias*. Er wordt meer waarde toegekend door de media aan bronnen van de ene partij dan van de ander. Uit de informatie hierboven blijkt dat Israëlische bronnen in Westerse media vaak meer voorkomen dan Palestijnse bronnen. Hieruit leidt de volgende hypothese:

H4: Er worden meer Israëlische bronnen gebruikt dan Palestijnse bronnen in het NOS Journaal

Of er een verschil is in brongebruik over conflicten tussen het NOS Journaal en het Jeugdjournaal (of journaals voor volwassenen en kinderen in het algemeen) zijn geen concrete onderzoeken te vinden. Wel weten we dat in het Jeugdjournaal vaker verhalen worden verteld vanuit het perspectief van kinderen (Matthews, 2003; 2008), wat afwijkt van de theorie van Bennett dat media het liefst gebruik maken van officiële bronnen met macht (Bennett, 1990). De manier waarop jeugdjournaals bronnen inzetten is belangrijk om te onderzoeken, om eventuele verschillen in *statement bias* in dit conflict zo in de bredere context te kunnen plaatsen van de algemene verschillen tussen journaals voor volwassenen en voor jeugd.

Uit onderzoek van Flanagin & Metzger (2008) blijkt dat jongeren minder geneigd zijn om geloofwaardigheid van bronnen te beoordelen op basis van de traditionele bronkenmerken als autoriteit of expertise. Kinderen vertrouwen meer op de visuele beelden, emoties van betrokkenen en de sociale context die wordt gepresenteerd. Verder zijn zij nog minder in staat om bronnen op een goede manier te herkennen, vooral als zij nieuws tot zich nemen in digitale omgevingen, waar commerciële en redactionele content door elkaar heen staat (Flanagin & Metzger, 2008, pp. 16-17;

Eastin, 2008, p. 38). Jongeren hebben daarnaast vaak minder kennis over hoe nieuwsmedia precies werken en welke redactionele normen zij hanteren, waardoor zij verschillen in brongebruik of framing minder snel herkennen: “Youth may not have the same level of experience with or knowledge about media institutions, which might make it difficult for them to understand differences in editorial standards across various media channels.” Op basis van deze theorie is het aannemelijk dat jeugdjournaals, bewust of onbewust, andere soorten bronnen gebruiken dan journaals voor volwassenen. Ze zouden bijvoorbeeld eerder kiezen voor burgers als bron, in plaats van voor officiële woordvoerders, omdat dat beter past bij wat kinderen begrijpen en interessant vinden. De algemene verklaring dat Israëlische bronnen vaker worden gebruikt, omdat zij een professioneler persapparaat hebben, gaat hier dus niet op, omdat bij jeugdjournaals de focus ligt op het kinderperspectief. Hieruit leidt de volgende onderzoeksvraag:

*RQ4: In hoeverre is er een verschil in brongebruik tussen het NOS Journaal en het Jeugdjournaal tussen Palestijnse en Israëlische bronnen en in hoeverre leidt dit tot *statement bias*?*

3. Methode

In dit onderzoek wordt gekeken in welke mate en op welke manier het NOS Journaal en het NOS Jeugdjournaal aandacht besteden aan het conflict tussen Hamas en Israël vanaf 7 oktober 2023 tot 19 januari 2025. Om deze vraag te beantwoorden wordt een kwantitatieve inhoudsanalyse uitgevoerd, zowel handmatig als automatisch. Hierbij worden drie vormen van bias onderzocht: *gatekeeping bias*, *coverage bias* en *statement bias*. Voor het onderzoeken van *gatekeeping bias* wordt dan voornamelijk gekeken naar de aandacht die aan het conflict wordt besteed en welke partijen daarbij meer of minder aandacht krijgen. Dit gebeurt automatisch. Voor het detecteren van *coverage bias* worden frames geanalyseerd door middel van een handmatige analyse. Ook voor brongebruik en de daarbij mogelijke *statement bias* wordt een handmatige analyse uitgevoerd.

3.1. Dataverzameling

De datasets voor dit onderzoek zijn verzameld uit Beeld en Geluid¹ en geanalyseerd met behulp van AmCAT (Amsterdam Content Analysis Toolkit). Deze open-source infrastructuur biedt de mogelijkheid om zowel uitgebreide geautomatiseerde als handmatige analyses van inhoud uit te voeren (Van Atteveldt, 2008). De dataset bestaat uit alle transcripten van achtuurjournaals van de NOS en alle avondjournaals van het NOS Jeugdjournaal tussen 7 oktober 2023 en 19 januari 2025. Er is gekozen voor deze periode, omdat op 7 oktober 2023 het conflict een heropleving heeft gehad door de aanvallen van Hamas op Israël en er op 19 januari 2025 een wapenstilstand is bereikt. Uit de volledige data van beide journaals is een selectie gemaakt van de artikelen die over het conflict gaan, op basis van de zoekterm (hamas OR gaza OR israel OR netanyahu). Om de betrouwbaarheid van deze zoekterm te meten is een *precision & recall* test uitgevoerd. Dit is een test waarmee wordt berekend in hoeverre de gevonden data daadwerkelijk relevant is en of er geen artikelen worden gemist (Van Atteveldt et al., 2014). De *precision*-score bedroeg 80.7%, wat wordt gezien als een goede score en de *recall*-score 100%, wat wordt gezien als een perfecte score. De F-score was 0.893. De volledige berekeningen staan in bijlage I.

Tabel 1. Totale datasets en het aantal items per journaal over het conflict

Journaals	Conflict	Totaal
NOS Journaal	300	450
NOS Jeugdjournaal	171	469
Totale data	471	919

¹ In de gehele dataset ontbreken in totaal 23 journaals, hiervan is geen data gevonden in Beeld en Geluid. Dat is 2.44% van de gehele dataset. De missende data zijn te vinden in bijlage III.

3.2. Kwantitatieve inhoudsanalyse

Dit onderzoek hanteert een kwantitatieve inhoudsanalyse. Deze vorm van analyse is geschikt voor dit onderzoek, omdat het een methode is die het mogelijk maakt om op een consistente en betrouwbare manier conclusies te trekken uit geobserveerde media-inhoud en deze te koppelen aan de bredere context (Krippendorff, 1980). Voor de beantwoording van de onderzoeksvraag is een automatische en handmatige analyse uitgevoerd. De automatische analyse is geschikt om grote hoeveelheden data te analyseren en hier een algemene conclusie uit te kunnen trekken, wat het een efficiënte methode maakt, die daarom gepast is voor het analyseren van de aandacht voor het conflict in de twee verschillende journaals (Scharkow, 2013). Automatische analyses zijn niet in staat een menselijke interpretatie aan de resultaten toe te kennen, wat voor het toekennen van frames aan teksten wel nodig is, omdat frames zichtbaar worden in de “latente betekenisstructuur” van een tekst (van Gorp, 2007, p. 15). Een automatische analyse is hiervoor niet toereikend, dus wordt dit deel uitgevoerd aan de hand van een handmatige inhoudsanalyse.

3.3. Betrouwbaarheid

Om de betrouwbaarheid bij de handmatige analyse te waarborgen wordt bij een willekeurige steekproef van 45 berichten een tweede codeur ingezet. De codeerinstructie voor de tweede codeur is te vinden in de bijlage II. Als de intercodeursbetrouwbaarheid hoger is dan 0.75, wordt de codeerinstructie betrouwbaar geacht en worden alle artikelen verder door één codeur gecodeerd. De intercodeursbetrouwbaarheid van de codeerinstructie was goed en de scores zijn per onderdeel hieronder te lezen. De volledige scores van betrouwbaarheid zijn te vinden in bijlage I.

3.4. Operationalisatie

3.4.1. Automatische analyse

Om te kijken hoeveel aandacht de journaals respectievelijk besteden aan het conflict wordt een automatische analyse uitgevoerd in R door alle items per journaal te tellen die onder de zoekterm vallen. Met deze meting kan *RQI* worden beantwoord. Om voor *H1* te analyseren hoeveel aandacht er wordt besteed aan ofwel Israël, ofwel Palestijnen/Hamas in de berichtgeving, wordt door middel van een automatische analyse geteld hoe vaak beide partijen in totaal worden genoemd, in hoeveel berichten uitsluitend één van de partijen wordt genoemd en in de berichten waarin zij beide worden genoemd, welke partij dan vaker voorkomt, net zoals in het onderzoek van Ruigrok et al. (2013). Dit onderzoek gebruikt dezelfde zoektermen. De zoekwoorden zijn te vinden in *tabel 2*. Met de uitkomst van deze analyse kan een oordeel worden gegeven over de *gatekeeping bias*.

Tabel 2. Zoekwoorden *coverage bias* (Ruigrok et al., 2013).

Partij	Zoekterm
--------	----------

<i>Israël</i>	Israel* OR Israël* OR israel* OR Israël*
<i>Palestina</i>	Palest* OR palest*
Alleen Israël	(Israel* OR Israël* OR israel* OR Israël*) NOT (Palest* OR palest*)
Alleen Palestina	(Palest* OR palest*) NOT (Israel* OR Israël* OR israel* OR Israël*)
Beide	(Israel* OR Israël* OR israel* OR Israël*) AND (Palest* OR palest*)

3.4.2. Handmatige analyse

Voor de beoordeling van de overige hypothesen wordt een handmatige analyse uitgevoerd. Bij de handmatige analyse wordt door middel van een checkvraag bepaald of het artikel geschikt is voor de handmatige analyse. Hierbij moet het ten eerste minimaal drie regels over het bericht gaan. Daarnaast is het item geschikt als het gaat over gebeurtenissen in Gaza die te maken hebben met het conflict, maar als het niet in Gaza of Israël zelf plaatsvindt, maar in gebieden eromheen, en er een duidelijke link wordt gemaakt naar het conflict in Gaza is het ook geschikt. Verder zijn de berichten ook geschikt als het gaat over vredesonderhandelingen over het conflict tussen Hamas en Israël. Berichten over demonstraties in Europa en de Verenigde Staten, berichten over antisemitisme naar aanleiding van de situatie in Gaza en berichten over incidentele gebeurtenissen ver buiten Israël en Gaza, zoals bijvoorbeeld rellenende Maccabi-supporters in Amsterdam, zijn niet geschikt. De volledige codeerinstructie die hierbij is gehanteerd staat in de bijlage. De intercodeursbetrouwbaarheid op deze checkvraag was in de eerste set 0.895 en in de tweede set 0.92. Er bleven hierbij 230 artikelen over bij het NOS Journaal (25.1% voldeed niet) en 128 bij het Jeugdjournaal (23.3% voldeed niet). Items die niet voldeden gaan bijvoorbeeld over acties in andere gebieden dan Gaza en Israël met betrekking tot het conflict, die wel mee tellen voor aandacht voor het conflict, maar voor dit onderzoek niet geschikt zijn voor het detecteren van frames en bronnen.

De eerste analyse richt zich op het detecteren van het human-interest frame en de eventuele daarbij behorende *coverage bias*. Voor de operationalisatie van deze onderzoeksvraag wordt gebruikgemaakt van het onderzoek van Semetko & Valkenburg (2000, p. 100), die vragen hebben opgesteld om te onderzoeken of er sprake is van bepaalde frames. Bij het human-interest frame gelden de onderstaande vragen. Om te meten of bij het inzetten van het human-interest frame sprake is van een bias, waarbij dit frame bij de twee partijen onevenredig zou worden ingezet, wordt nog een aanvullende vraag gesteld als er minimaal één keer met 'ja' is geantwoord.

1. Geeft het verhaal een menselijk gezicht aan het probleem?
2. Gebruikt het verhaal beeldende taal of persoonlijke anekdotes om gevoelens op te roepen,

- zoals verontwaardiging, medeleven of compassie?
3. Ligt de nadruk op de manier waarop individuen of groepen geraakt worden door het probleem?
 4. Krijgen we een inkijkje in het persoonlijke of intieme leven van de betrokkenen?

Intercodeursbetrouwbaarheid: 0.791

Bij minimaal één keer ja:

5. Het personaliserende element in dit artikel is overwegend: Israëlsch / Palestijns

Intercodeursbetrouwbaarheid: 0.801

De hoofdvragen worden beantwoord met ja en nee. Als minimaal één vraag met ja wordt beantwoord, kan het algemene frame als aanwezig beschouwd worden. De bias wordt gemeten aan de hand van de uitkomsten van vraag 5.

De aanwezigheid van de *ideal victim* kan gedetecteerd worden aan de hand van het onderzoek van Christie (1986), die stelt dat er sprake is van een *ideal victim* als het slachtoffer dat aan het woord is of waarover wordt gesproken een kind (onder de 21 jaar), een vrouw (tussen de 21 en 65 jaar oud) of een oudere (65+) is. Hierbij zijn voor het coderen de volgende vragen gesteld:

1. Wie is in dit item het slachtoffer?
Intercodeursbetrouwbaarheid: 0.825
2. Is er in dit item sprake van een ideal victim?
Intercodeursbetrouwbaarheid: 0.893
3. Is in dit item sprake van een ideal victim aan de Palestijnse kant?
Intercodeursbetrouwbaarheid: 0.829
4. Is in dit item sprake van een ideal victim aan de Israëlsche kant?
Intercodeursbetrouwbaarheid: 0.896

De antwoordopties op vraag 1 zijn ‘Palestijns’, ‘Israëlsch’, ‘Beide’ of ‘Geen sprake van slachtoffers’. Door middel van vraag 2 wordt gemeten of er een *ideal victim* is en door middel van de laatste twee vragen wordt gemeten hoe deze *ideal victim* eruitziet en in hoeverre deze aan beide kanten voorkomt, om meer te kunnen zeggen over de aanwezigheid van eventuele *coverage bias*. Met al deze informatie kunnen *RQ2* en *H2* worden getoetst.

Tenslotte wordt voor het gebruik van bronnen gemeten welke type bronnen voorkomen, aan welke kant en hoe vaak, om te kijken of er sprake is van *statement bias*. Dat gebeurt aan de hand van onderstaande vragen. Dit is gebaseerd op eerdere onderzoeken van Hagens (2015). Als er geen sprake is van een bron uit één van de twee gebieden, wordt de bronsoort als ‘anders voorkomend’ aangeduid.

1. Worden in dit artikel burgers aangehaald als bron?
Intercodeursbetrouwbaarheid: 0.791
2. Worden in dit artikel media aangehaald als bron?

Intercodeursbetrouwbaarheid: 0.876

3. Worden in dit artikel overheden of politici aangehaald als bron?

Intercodeursbetrouwbaarheid: 0.828

Hoe de verschillende soorten bronnen zijn gecategoriseerd en gekoppeld aan een partij, is terug te vinden in de codeerinstructie. Deze is te vinden in bijlage II.

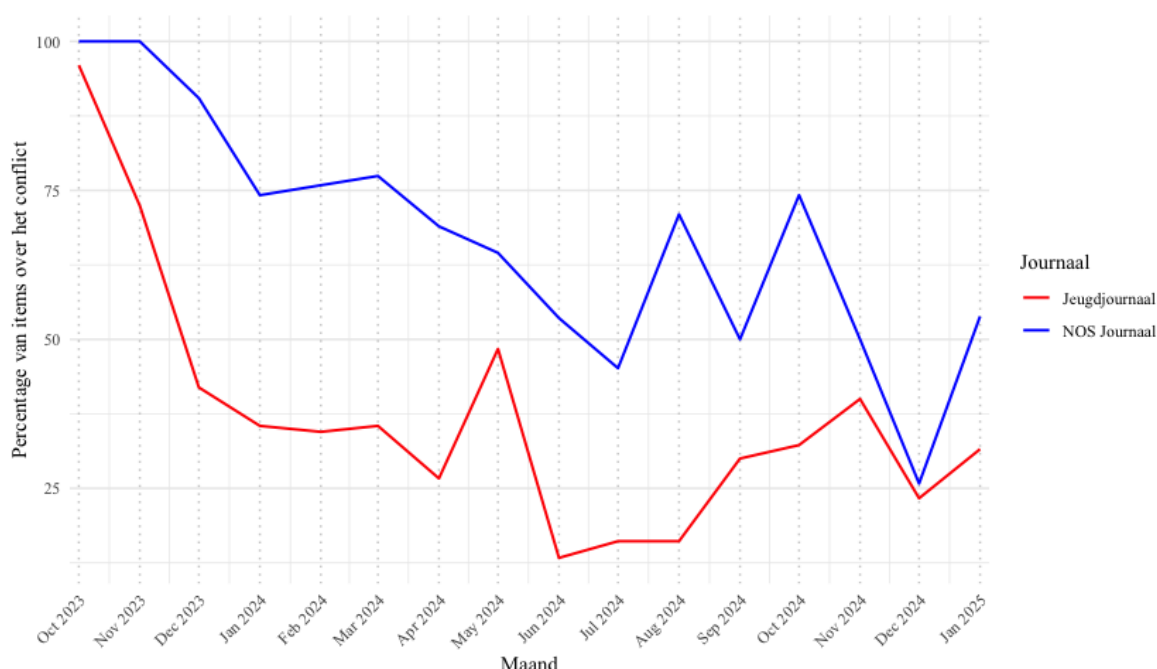
4. Resultaten

4.1. Aandacht voor het conflict

Het eerste aspect waarop de journaals van elkaar kunnen verschillen – en waaruit mogelijk een bepaalde bias voortvloeit – betreft de mate van aandacht voor het conflict als geheel (*RQ1*) en de wijze waarop die aandacht verdeeld is over de verschillende actoren binnen dit conflict (*H1*).

4.1.1. Aandacht voor het conflict algemeen

In de grafiek hieronder is het percentage van items over het conflict per maand per journaal te zien in de onderzoeksperiode van dit onderzoek.

Figuur 1. Percentage van uitzendingen per maand van het Jeugdjournaal en NOS Journaal die aandacht besteden aan het conflict

Wat opvalt is dat de pieken en dalen van beide journaals niet elke keer gelijk lopen. Hieruit zou kunnen worden geconcludeerd dat de nieuwsselectie en nieuwswaarde bij beide journaals dus ook niet gelijk is. Dit sluit aan bij de theorie van Matthews (2008), die stelt dat het voor jeugdjournaals zoals *Newsround* belangrijk is om *fatigue* te voorkomen bij vaak terugkomend nieuws. Het conflict tussen Hamas en Israël komt vaak terug in het nieuws, dus is het logischer dat er bij het Jeugdjournaal, waar de lijn dus ook lager is en langer lager blijft, minder vaak ontwikkelingen worden geselecteerd als nieuws dan bij het NOS Journaal, waar de lijn lang hoog blijft.

Opvallend in de pieken en dalen is dat in de korte periode na 7 oktober 2023 het NOS Journaal even meer aandacht besteedt aan het conflict en het Jeugdjournaal juist fors minder, dit is rond de week van 6 november 2023. Dit was de week van een grote Israëlische aanval op een ziekenhuis in Gaza. Dit wordt in het Jeugdjournaal wel genoemd, maar bij het NOS Journaal gaat het er langer over en gaat het ook over meer diplomatieke zaken, zoals de eerste uitspraken van Netanyahu over het bestuur van Gaza als de oorlog voorbij zou zijn en over een bezoek van Rutte aan Qatar en Israël waar werd gepraat over een gevechtspauze en noodhulp. Deze zaken worden in het Jeugdjournaal weggelaten. Gekeken naar deze diplomatieke elementen, die het NOS Journaal wel in het nieuws brengt en het Jeugdjournaal niet, is te zien dat in de alle transcripts Netanyahu 9 keer wordt genoemd in het Jeugdjournaal, ten opzichte van 99 keer in het NOS Journaal. In verhouding gezien wordt in 33% van de berichtgeving van het NOS Journaal over het conflict de naam Netanyahu genoemd en in slechts 5.3% van de berichten gebeurt dit in het Jeugdjournaal. Dit verschil is significant ($X^2(1) = 45.86, p < .001$).

De eerstvolgende grote piek bij het Jeugdjournaal is juist weer op een moment dat het bij het NOS Journaal juist geen sprake is van een piek, maar van een stagnatie en kort erna weer een daling, waar het Jeugdjournaal ook aan meedoet. Deze piek valt rond mei 2024. Op dit moment duurde het hernieuwde conflict een half jaar en begon Israël met het grondoffensief in Rafah. Verder waren er destijds grote protesten in zowel Israël als in andere landen ter wereld tegen het geweld in Gaza en tegen de Israëlische regering. Zoals in de grafiek te zien is is de aandacht bij het NOS Journaal wel nog steeds groter dan bij het Jeugdjournaal, maar de toename van het Jeugdjournaal ten opzichte van de stagnatie bij het NOS Journaal is wel opvallend. Bij de volgende grote piek van het NOS Journaal is er bij het Jeugdjournaal juist weer sprake van stagnatie. Deze piek valt in augustus 2024. Deze maand waren er gesprekken over onderhandelingen over een staakt-het-vuren, en daarnaast kregen conflicten tussen Israël en omliggende landen en groepen (Iran en Hezbollah) veel aandacht. Hier gaat het net zoals de eerste piek om de diplomatieke zaken, waar het NOS Journaal meer aandacht aan besteedt. Hierna stijgt de aandacht bij het Jeugdjournaal redelijk evenredig, waar bij het NOS Journaal de pieken fluctueren. In de stijging bij het Jeugdjournaal in september 2024, waar bij NOS een daling plaatsvindt, gaat het voornamelijk over de spanningen tussen Libanon en Israël, maar ook over protesten in Israël en de start van het nieuwe schooljaar en de situatie op scholen in Gaza. De laatste daling van de aandacht start bij het NOS Journaal na oktober 2024 en bij het Jeugdjournaal na november.

In het NOS Journaal zijn er in de gestelde periode 300 uitzendingen geweest die aandacht besteden aan het conflict en bij het Jeugdjournaal zijn dit er 171. Het gemiddelde percentage van journaals per week dat over het conflict ging, was bij het NOS Journaal 67.5% en bij het Jeugdjournaal 38%. Uit de t-test blijkt dat dit verschil significant is ($p < .001$). In *figuur 1* valt op dat de pieken en dalen niet veel

gelijk lijken te lopen. Overigens is uit de correlatietest gebleken dat er wel een matig positieve correlatie is in de berichtgeving tussen het NOS Journaal en het Jeugdjournaal. Deze correlatie is niet heel sterk ($r(66) = .58, p < .001$), maar is wel significant, waaruit geconcludeerd kan worden dat beide journaals wel regelmatig op dezelfde dagen aandacht besteden aan het conflict. Dat betekent dat de journaals grotendeels dezelfde nieuwswaarden hanteren ten aanzien van dit conflict, maar niet altijd. Wat deze correlatietest niet laat zien is of de berichtgeving over hetzelfde onderwerp binnen het conflict gaat bij beide journaals, het kan bijvoorbeeld bij het NOS Journaal op een dag gaan over vredesonderhandelingen, waar het bij het Jeugdjournaal gaat over kinderen in Gaza.

4.1.2. Aandacht voor het conflict per actor

In de *tabel 3* is te zien hoeveel aandacht er is geweest voor de partijen afzonderlijk. Hier valt op dat de resultaten op het eerste gezicht de hypothese tegenspreken, aangezien er aanzienlijk meer berichten lijken te zijn waarin alleen over Palestijnen wordt gesproken dan over alleen Israël. Palestijnen worden volgens de tabel in totaal ook vaker genoemd dan Israël.

Tabel 3. Percentage dat de partijen (alleen) genoemd worden in de journaals

Journaal	Aantal Israël*	Aantal Palest*	Alleen Israël	Alleen Palest*	Beide	Geen
NOS	38.7%	63.3%	11%	35.7%	27.7%	25.7%
Jeugdjournaal	20.5%	53.8%	5.85%	39.2%	14.6%	40.4%

In deze tabel zijn meerdere verschillen te zien. In totaal worden Palestijnen in zowel het NOS Journaal als in het Jeugdjournaal significant vaker genoemd dan Israël (NOS Journaal: $t(299) = 6.70, p < .001$; Jeugdjournaal: $t(170) = 7.46, p < .001$). In het geval dat één van de partijen wordt genoemd, zonder dat de andere partij wordt genoemd, zijn dat in beide journaals significant vaker de Palestijnen. Bij beide journaals is dit verschil significant (bij beide $p < .001$). Gekeken naar het verschil tussen de journaals, is naar voren gekomen dat er geen significant verschil is tussen het percentage waarin de journaals alleen Palestijnen noemen in berichtgeving, maar wel noemt het NOS Journaal significant vaker alleen Israël dan het Jeugdjournaal ($t(435) = -2.02, p = 0.045$).

Verder is opvallend dat in de uitzendingen waarin beide partijen worden genoemd, Palestijnen significant vaker genoemd worden dan Israël, bij zowel het NOS Journaal ($t(82) = -4.72, p < .001$) als bij het Jeugdjournaal ($t(24) = -4.91, p < .001$). Tenslotte valt op dat zowel Israël ($t(409) = -4.35, p < .001$) als Palestijnen ($t(343) = -2.01, p = 0.045$) significant vaker worden genoemd in het NOS Journaal dan in het Jeugdjournaal. In het geval van Palestijnen is dit minder significant dan bij Israël. Overigens is dit niet heel opmerkelijk, omdat eerder al is geconstateerd dat het Jeugdjournaal überhaupt minder aandacht besteedt aan het conflict.

Met deze resultaten kan worden geconstateerd dat *H1* moet worden verworpen. De journaals hebben juist meer aandacht voor de Palestijnen, dan voor Israël, wat betekent dat de invloed of betrokkenheid van Palestijnen in de gebeurtenissen in dit conflict een hogere nieuwswaarde hebben voor beide journaals dan de invloed of betrokkenheid van Israëliërs. Tussen de journaals is hierin weinig verschil te zien, behalve dat de aandacht over het geheel minder is voor beide partijen bij het Jeugdjournaal en dat het bij het NOS Journaal vaker voorkomt dat alleen Israël wordt besproken in een uitzending dan bij het Jeugdjournaal. Dit laatste betekent dat de betrokkenheid van of invloed op Israël voor het NOS Journaal een hogere nieuwswaarde heeft in dit conflict dan voor het Jeugdjournaal.

4.2. Framing

Het tweede aspect waarop de journaals van elkaar kunnen verschillen – en waaruit mogelijk een bepaalde bias voortvloeit – betreft de vorm waarin nieuws gepresenteerd oftewel de frames die worden gebruikt. Bias die hierin kan voorkomen is *coverage bias*. De verschillen en deze vorm van bias worden in dit onderzoek geanalyseerd aan de hand van het human interest frame (*H2* en *RQ2*) en de portrettering van slachtoffers (*H3* en *RQ3*).

4.2.1. Human-interest frame

In de geanalyseerde uitzendingen over het conflict in Gaza kwam bij het Jeugdjournaal in 46.9% van de items het human-interest frame voor ten opzichte van 31.3% bij het NOS Journaal. Dit verschil is significant ($X^2(1) = 7.91, p = 0.005$). Hiermee is *H2* aangenomen. Het Jeugdjournaal doet vaker verslag van het conflict door een menselijk gezicht, persoonlijke verhalen of anekdotes toe te voegen. Dit sluit aan bij de resultaten van het onderzoek van Matthews (2003) naar *Newsround*, die dit zag in onder andere de berichtgeving over luchtvervuiling. In de eerste weken van het conflict, toen er überhaupt de meeste berichten waren, werd logischerwijs ook het meeste gebruik gemaakt van dit frame. Een voorbeeld uit het NOS Jeugdjournaal van 9 oktober 2023:

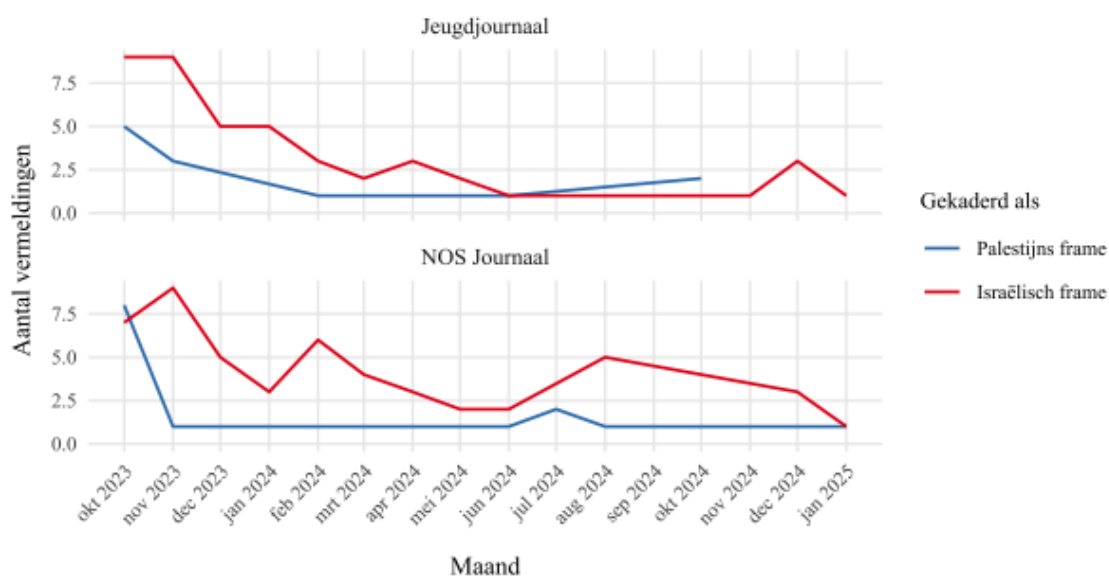
Schulen voor raketten en bommen. Het is wat ze nu allebei een paar keer per dag moeten doen. Israa van 13 in Gaza en Sarah van 14 in Israël. “Als ik iets hoor ga ik denken, misschien moet ik naar de schuilkelder. Ik heb ook een app op mijn telefoon.” Israa heeft geen schuilkelder en ze is met haar familie gevlucht naar een schoolgebouw en slaapt daar ook (NOS Jeugdjournaal, 9 oktober 2023).

Gekeken naar het gebruik van het human interest frame per journaal gericht op één van de twee partijen in het conflict, is te zien dat in het Jeugdjournaal in 80% van de items waarin het human interest frame gebruikt wordt sprake is van personalisering van de Palestijnse kant en in 20% van de items aan Israëlische kant ($X^2(1) = 21.6, p < .001$). Bij het NOS Journaal is deze verdeling 75%

Palestijns en 25% Israëliisch ($X^2(1) = 18, p < .001$). Bij beide journaals is het verschil tussen de twee kanten significant. Het verschil tussen de journaals is niet significant ($X^2(1) = 0.22, p = 0.636$). Dat betekent dat de journaals niet significant andere verhoudingen hanteren in het gebruik van het human interest frame en dat de bias dit hieruit voort kan komen naar alle waarschijnlijkheid bij beide journaals gelijk is. In de figuur hieronder is te zien hoe de verdeling van het frame over de partijen in de periode van het conflict verloopt. Voornamelijk bij het NOS Journaal zijn er drie duidelijke pieken te zien, in november 2023, februari 2024 en augustus 2024. Grote gebeurtenissen die toen plaatsvonden waren onder andere dat in november 2023 de grenzen in Gaza gedeeltelijk open gingen voor mensen met een buitenlands paspoort, waarbij de Palestijns-Nederlandse Mohammed van 16 jaar de grens naar Egypte over mocht met zijn familie:

De 16-jarige Mohammed uit Doorn was er vanochtend ook bij. U herinnert zich hem vast nog uit onze eerdere journaals. Zijn familie zou ‘even’ naar Gaza gaan, voor hun zieke oma, toen de oorlog uitbrak. Na 27 dagen mogen ze weg, maar zonder moeder. Want die kwam ruim een week geleden om bij een bombardement. “Ik ben erg blij dat ik nu uit Gaza weg ga, maar het is wel een beetje anders, omdat m’n moeder niet met ons is.” Straks zien we hoe zij uiteindelijk konden vertrekken (NOS Journaal, 2 november 2023).

Ook bij de andere gebeurtenissen in die maanden werd veel gebruikgemaakt van het human-interest frame, zoals bij de aanvallen bij het Al Shifa-ziekenhuis in Gaza en een aanval op een tentenkamp in Jaballa in november 2023. In februari waren er grote aanvallen op onder andere Rafah en kwam meer in de media dat de voedselonzeekerheid in Gaza tot een zeer kritiek punt kwam. In augustus waren de grootste gebeurtenissen waarbij het human-interest frame werd gebruikt een grondoperatie in Khan Younis waarbij veel slachtoffers vielen en de eerste uitbraak van het poliovirus in 25 jaar tijd.

Figuur 2. Gebruik van het Human Interest frame met personaliserende focus op een specifieke partij

In de verschillen tussen de journaals is verder opvallend dat het Jeugdjournaal van begin af aan meer gebruik maakt van een Palestijns human-interest frame, terwijl er bij het NOS Journaal in het begin nog meer vanuit Israëlische personalisering werd bericht. De daling is hier dan ook sterker dan bij het Jeugdjournaal. Na oktober 2024 is er, na een korte stijging van het Israëlische human-interest frame ten opzichte van het Palestijnse frame, bij het Jeugdjournaal geen Israëlisch human-interest frame meer gebruikt, bij het NOS Journaal bleef dit stabiel.

4.2.2. Slachtoffers in het conflict

Het tweede aspect van framing dat in dit onderzoek is geanalyseerd, is de kant en de vorm van de slachtoffers. In het conflict zijn er aan beide kanten slachtoffers gevallen en degenen die in de media het meest worden laten zien als zijnde het slachtoffer en de vorm waarin dat gebeurt, heeft invloed op de keuze wie het meeste medelijden van het publiek verdient. Hieronder wordt eerst besproken in hoeverre welke partij als slachtoffer wordt geportretteerd in de media en daarna in welke vorm dit gebeurt.

4.2.2.1. Wie is het slachtoffer in de media?

In *tabel 4* hieronder staat weergegeven in hoeveel procent van de artikelen de twee partijen als slachtoffer worden aangeduid. Het gaat hier om berichten waarin het overwegend over de ene groep of de andere groep als slachtoffer gaat (zie codeerinstructie in bijlage II). Hierin valt op dat deze percentages dicht bij elkaar liggen, gekeken naar de verschillende journaals. Er is tussen de journaals dan ook maar één significant verschil, namelijk dat het NOS Journaal vaker dan het Jeugdjournaal bericht over het conflict zonder dat er sprake is van een slachtoffer. Dit gaat meestal over berichten waarin het gaat over diplomatieke zaken met betrekking tot vredesonderhandelingen, waarin niet in detail wordt ingegaan op het leed van de mensen, maar voornamelijk over de diplomatieke relaties. Dit sluit aan bij de resultaten van de automatische analyses, waaruit al de conclusie werd getrokken dat diplomatieke zaken vaker wel in het NOS Journaal worden opgenomen en minder vaak in het Jeugdjournaal.

Tabel 4. Aantal keren dat de partijen als slachtoffer worden gepresenteerd

	Alleen Palestijnen	Alleen Israël	Beide	Geen sprake van slachtoffers
Jeugdjournaal	60.9%	2.3%	28.1%	8.6%
NOS Journaal	52.2%	6.1%	24.8%	17%

Wat verder opvalt is dat het percentage van berichten waarin alleen Israël als slachtoffer wordt aangewezen zeer laag is ten opzichte van het percentage van berichten waarin alleen Palestijnen als slachtoffer worden aangewezen of waarin beide partijen als slachtoffer aan worden gewezen. De verschillen tussen de groepen binnen de journaals afzonderlijk zijn dan ook allebei zeer significant

(NOS Journaal: ($X^2(1) = 45.3, p < .001$); Jeugdjournaal: ($X^2(1) = 36.8, p < .001$)). Palestijnen zijn dus in een significant groter deel van de items van de journaals het slachtoffer, wat ook aansluit bij een uitspraak in het NOS Jeugdjournaal van 3 december 2023: “Vooral aan de Palestijnse kant zijn sinds het begin van deze oorlog veel onschuldige burgers om het leven gekomen bij Israëlische aanvallen”. In termen van bias zegt dit dat beide journaals een bias vertonen in het voordeel van de Palestijnen. Deze groep wordt significant vaker als slachtoffer geportretteerd dan Israëliërs, wat meer medelijden opwekt voor de Palestijnen.

Alleen gekeken naar deze cijfers waar een van de twee als slachtoffer wordt gepresenteerd, zit tussen de journaals geen significant verschil. In de totale aantallen waarin Israëliërs ofwel Palestijnen als slachtoffer worden geportretteerd, dus de optie “Beide” erbij genomen, is te zien dat Israël in totaal in 30.4% van de berichten over het conflict in het Jeugdjournaal als slachtoffer wordt aangewezen en bij het NOS Journaal in 30.9%. Bij de Palestijnen is dit 89% bij het Jeugdjournaal en 77% in het NOS Journaal. Dit laatste verschil is significant ($X^2(1) = 7.92, p = 0.005$). Het Jeugdjournaal presenteert Palestijnen dus in totaal significant vaker als slachtoffer in dit conflict dan het NOS Journaal. Dit betekent dat het Jeugdjournaal in dit opzicht een grotere bias vertoont dan het NOS Journaal.

De berichten waarin duidelijk wordt genoemd wie er als slachtoffer wordt gepresenteerd en dus de gevallen buiten beschouwing gelaten waarin geen sprake is van slachtoffers, veranderen het beeld. In dit geval wordt Israël in 33.3% van de items in het Jeugdjournaal als slachtoffer genoemd, tegenover 37.2% bij het NOS Journaal. Dit verschil is niet significant ($X^2(1) = 0.47, p = 0.495$). Palestijnen worden in 97.4% van deze berichten in het Jeugdjournaal genoemd als slachtoffer, en in 92.7% van de gevallen bij het NOS Journaal. Dit verschil komt in de buurt van een significant verschil, maar is het net niet ($X^2(1) = 3.16, p = 0.075$). Het Jeugdjournaal laat dus wel een iets sterkere neiging zien om Palestijnen als slachtoffer te tonen, maar dit is statistisch gezien niet significant.

4.2.2.2. Ideal victim

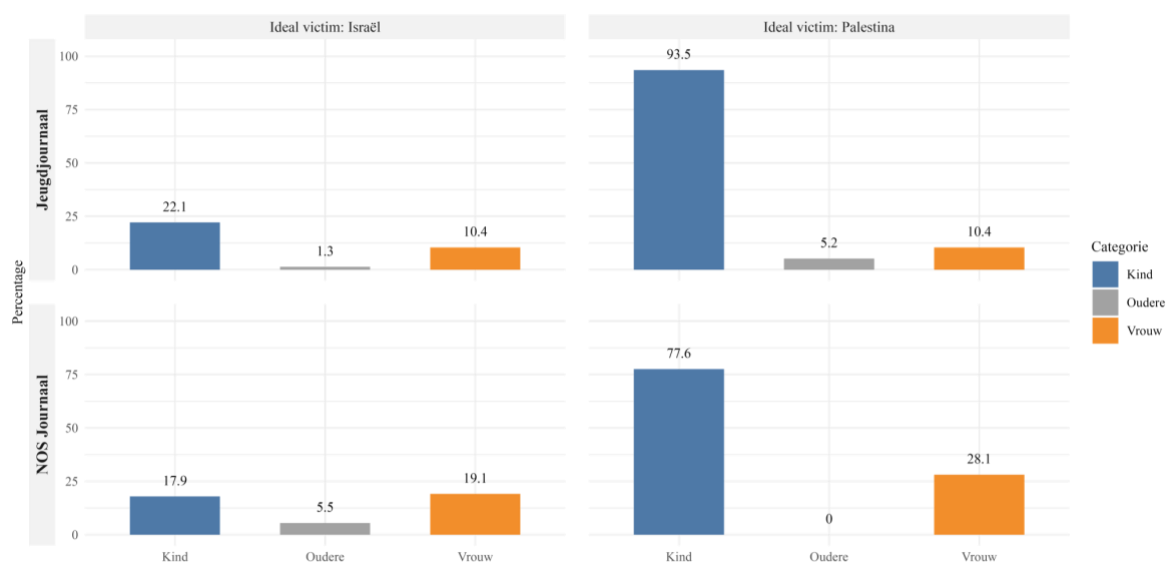
Een slachtoffer is niet een eenduidig beeld. Het maakt, zoals reeds in de theorie besproken, veel verschil of een kind, vrouw, man of oudere als slachtoffer wordt gepresenteerd in de media. Dit heeft wederom invloed op het medelijden dat bij het publiek wordt opgewekt. Daarom wordt in deze passage gekeken naar de *ideal victim*. In hoeverre deze voorkomt, in welke vorm en in hoeverre dit bij beide partijen in het conflict verschilt. Uit de analyse blijkt dat bij het Jeugdjournaal in totaal in 60.2% van de gevallen een *ideal victim* wordt besproken in een item, waar dit bij het NOS Journaal een stuk minder is, namelijk 38.7%. Dit is een significant verschil ($X^2(1) = 15.23, p < .001$). Dat betekent dat de slachtoffers die het Jeugdjournaal laten zien in theorie vaker en/of medelijden opwekken dan de slachtoffers bij het NOS Journaal. De tabel hieronder toont het percentage van de items waarin een *ideal victim* is gedetecteerd, uitgesplitst per partij.

Tabel 5. *Ideal victims* in het nieuws uitgesplitst per partij

	Ideal victim Palestijns	Ideal victim Israëlisch
Jeugdjournaal	94.8%	26%
NOS Journaal	83.1%	30.3%

Wat in deze tabel direct opvalt is dat het verschil tussen het percentage van Palestijnse *ideal victims* en Israëlische *ideal victims* erg groot is. Deze verschillen zijn per journaal dan ook significant (NOS journaal: ($X^2(1) = 48.8, p < .001$); Jeugdjournaal: ($X^2(1) = 73.4, p < .001$)). De grotere inzet van een *ideal victim* aan de Palestijnse kant, wijst volgens de theorie van Christie (1986) op een vorm van framing waarbij er sneller medelijden en sympathie uitgaat naar de Palestijnen, wat kan bijdragen aan het ontstaan van *coverage bias*.

Hoewel het in de tabel een redelijk klein verschil lijkt, is het verschil tussen de mate waarin het Jeugdjournaal een Palestijnse *ideal victim* toont en het NOS Journaal dat doet, ook significant ($X^2(1) = 4.45, p = 0.035$). Het Jeugdjournaal toont Palestijnen significant vaker als *ideal victim* dan het NOS Journaal. Wat betreft Israëlische *ideal victims* is er geen significant verschil tussen de journaals in de mate waarin zij deze tonen. Dit betekent dat het Jeugdjournaal hier wederom meer bias vertoont in het voordeel van de Palestijnen dan het NOS Journaal. In figuur 3 staat de verdeling van het type *ideal victims* in de journaals per partij.

Figuur 3. Verdeling *ideal victims* per partij en per journaal

Wat hier opvalt is dat het *ideal victim* voor het overgrote deel wordt belichaamd door een kind. Het Jeugdjournaal laat, als het gebruik maakt van een *ideal victim*, in 93.5% van die gevallen een kind zien. Bij het NOS Journaal is dit in 77.6% van de gevallen. Ten opzichte van het NOS Journaal

gebruikt het Jeugdjournaal kinderen significant vaker als *ideal victim* ten opzichte van vrouwen en ouderen. Hiermee kan *H3* worden aangenomen.

Deze uitkomst sluit aan bij de theorie van Matthews (2003; 2008) die stelt dat het Jeugdjournaal waar mogelijk inspeelt op de leefwereld en perspectieven van kinderen, wat verklaart dat kinderen ook als slachtoffer vaker in beeld komen dan andere slachtoffers. Dat betekent, volgens deze resultaten, dat een jeugdjournaal meestal automatisch een *ideal victim* inzet in plaats van een ander slachtoffer, omdat dit is wat dicht bij de doelgroep staat. Het is hierbij belangrijk dat media voor kinderen zich bewust zijn van *coverage bias*, die ontstaat bij een onevenredige verdeling tussen partijen.

Overigens is het in dit conflict niet gek dat er veel kinderen als slachtoffer worden genoemd, omdat een groot deel van de slachtoffers ook kind is: “Dat zoveel kinderen slachtoffer zijn in deze oorlog komt doordat inwoners in Gaza vaak erg jong zijn. De helft van de inwoners is jonger dan 18 jaar.” (NOS Jeugdjournaal, 1 november 2023). In een andere uitzending wordt ook genoemd dat UNICEF Gaza sinds het uitbreken van de oorlog met Israël in oktober 2023 “de gevaarlijkste plek op de wereld voor kinderen” noemt (NOS Jeugdjournaal, 20 december 2023).

4.3. Brongebruik

Het laatste aspect waarop de journaals van elkaar kunnen verschillen – en waaruit mogelijk een bepaalde bias voortvloeit – betreft het brongebruik. Om hierin verschillen en eventuele *statement bias* te detecteren is het gebruik van bronnen geanalyseerd door middel van een handmatige inhoudsanalyse. Hiermee kan de hypothese dat er meer Israëlische bronnen worden gebruikt dan Palestijnse in het NOS Journaal worden getoetst (*H4*) en kan de onderzoeksvraag in hoeverre er een verschil is in brongebruik tussen het NOS Journaal en het Jeugdjournaal tussen Palestijnse en Israëlische bronnen worden beantwoord (*RQ4*).

Als alleen wordt gekeken naar de uitzendingen waarin ofwel een Palestijnse, ofwel een Israëlische bron voorkomt, is het opvallend dat dit zeer dicht bij elkaar ligt. De verdeling bij het Jeugdjournaal is 50.5% Israëlisch en 49.5% Palestijns. Bij het NOS Journaal ligt dit iets verder uit elkaar: 56.7% Israëlische en 43.3% Palestijnse bronnen. Dit laatste is een significant verschil. ($X^2(1) = 6.01, p = 0.014$). Dat wil zeggen dat het NOS Journaal significant meer Israëlische bronnen gebruikt dan Palestijnse bronnen, wat de *H4* ondersteunt. Het verschil bij het Jeugdjournaal is niet significant ($X^2(1) = 0.01, p = 0.923$). Dit betekent dat het Jeugdjournaal geen bias vertoont in het kader van brongebruik, terwijl deze bias bij het NOS Journaal wel voorkomt. De uitkomst dat het NOS Journaal significant meer Israëlische dan Palestijnse bronnen gebruikt, sluit aan bij de bestaande onderzoeken van Korteweg (2011), Zelizer et al. (2002) en Deprez & Raeymaeckers (2010), die op basis van eerder

conflicten stelden dat Westerse media meer gebruik maken van Israëlische bronnen dan Palestijnse bronnen.

In onderstaande tabel staat de verdeling van de totaal gebruikte bronsoorten per journaal, inclusief bijbehorende partij. De items waarin geen bronnen zijn gebruikt zijn voor de percentages in deze tabel buiten beschouwing gelaten. Er is onderscheid gemaakt in burgers als bron, media als bron en overheden of politici als bron.

Tabel 6. Bronsoorten per partij per journaal

Brontype	Palestijnse bron	Israëlische bron	Beide	Anders
Jeugdjournaal				
Burgers	74.5%	12.8%	6.4%	6.4%
Media	6.5%	-	-	93.5%
Overheden of politici	3.2%	56.5%	12.9%	27.4%
NOS Journaal				
Burgers	57%	30.4%	10.1%	2.5%
Media	20%	10.4%	2.6%	64%
Overheden of politici	6.7%	50.6%	32.7%	4.3%

Wat hier opvalt, is dat bij beide journaals de bronsoorten ‘burgers’ en ‘media’ overwegend Palestijns zijn, terwijl bij overheden en politici de bronnen sterk overwegend Israëlisch zijn. Er is binnen de journaals geen significant verschil tussen de mediabronnen, maar bij burgers en overheden of politici zijn deze verschillen wel significant. Het Jeugdjournaal laat meer Palestijnse burgers aan het woord dan Israëlische ($X^2(1) = 17.9, p < .001$). Bij het NOS Journaal is dit ook het geval ($X^2(1) = 5.19, p = 0.023$). Bij overheden of politici is het bij beide journaals andersom, hier komen bij zowel het Jeugdjournaal ($X^2(1) = 20.5, p < .001$) als bij het NOS Journaal ($X^2(1) = 29.2, p < .001$) vaker Israëlische bronnen aan de orde dan Palestijnse. Bij het gebruik van de Israëlische bronnen van overheden en politici werden wel vaak nuances aangebracht om dit brongebruik transparanter te maken, waarmee ze proberen te laten zien dat zij zich bewust zijn van het meer professionele persapparaat van Israël ten opzichte van de Palestijnen, zoals de theorie van Deprez & Raeymaeckers (2010) ook benadrukt. Dat komt naar voren in passages als deze:

Voor Israël is het belangrijk te blijven benadrukken waarom de aanval in Gaza gerechtvaardigd is. En daarom moeten de beelden van 7 oktober levend blijven. Regelmatig gaan er dit soort tourbussen vol journalisten van over de hele wereld naar kibboetsen in het zuiden van Israël. Het zijn speciale perstours naar kibboetsen die zijn aangevallen door Hamas (NOS Journaal, 31 oktober 2023).

Nuances en pogingen tot transparantie in brongebruik gebeuren aan beide kanten. Een voorbeeld hiervan is een item over een Israëlische aanval op het Al-Shifa ziekenhuis, waarbij van de inval geen beelden worden getoond door Israël. “Later op de dag toont het leger wél beelden van hoe militairen spullen het Al-Shifa ziekenhuis binnendragen. Het zou gaan om couveuses, babyvoeding en medicijnen.” Even later in het item:

Vandaag kwam het Gazaanse Ministerie van Gezondheid met beelden uit het ziekenhuis. Beelden van Hamas dus, die eerder in het ziekenhuis zijn gemaakt, maar die eerder niet naar buiten kwamen. Het is zeer ingrijpend wat we nu laten zien. De artsen en anderen in de kraamafdeling geven het op. De baby’s moeten weg van de plek waar ze de beste zorg kregen. De beste zorg, toen het nog geen oorlog was. Hamas wil dat de buitenwereld dit ziet. Propaganda, ongetwijfeld, maar dat maakt de tragedie niet minder zwaar (NOS Journaal, 15 november 2023).

Dat er geen significant verschil is gevonden in mediabronnen spreekt het argument van Deprez & Raeymaeckers (2010) tegen, dat het persapparaat van Israël professioneler is dan dat van de Palestijnen en dat daarom meer gebruik wordt gemaakt van Israëlische bronnen. Dit kan betekenen dat het eenvoudiger is geworden om Palestijnse mediabronnen te bereiken, dat er meer Palestijnse media actief zijn in dit conflict, of dat dit argument simpelweg niet een oorzaak is van de scheve verhoudingen in brongebruik.

Over het geheel is er geen significant verschil gevonden tussen de verschillende journaals, kijkend naar de verhouding van gebruik van Israëlische en Palestijnse bronnen ($X^2(1) = 0.99$, $p = 0.321$). Dat betekent dat er volgens deze analyse geen bewijs is dat het NOS Journaal en Jeugdjournaal verschillend brongebruik hanteren, gekeken naar Israëlische en Palestijnse bronnen.

5. Conclusie

In dit onderzoek is onderzocht in welke mate en op welke manier het NOS Journaal en het NOS Jeugdjournaal aandacht besteden aan het conflict tussen Hamas en Israël vanaf 7 oktober 2023 tot en met 19 januari 2025 en in hoeverre er hierbij sprake is van bias. Hiervoor is een automatische en handmatige kwantitatieve inhoudsanalyse uitgevoerd op basis van een dataset bestaande uit 919 transcripts van journaals uit de periode, waarvan 471 over het conflict gingen. Nieuwsselectie, framing en brongebruik zijn geanalyseerd. Deze scriptie laat zien hoe en waarom bias ontstaat in nieuws over conflicten voor verschillende doelgroepen. Dit biedt inzicht voor journalisten om bewuster keuzes te maken in het redactionele proces.

Er was voor het conflict in beide journaals veel aandacht in de onderzoeksperiode. Gemiddeld ging het per week in 67.5% van de NOS Journaals en in 38% van de Jeugdjournaals erover. In het NOS Journaal kreeg het conflict significant meer aandacht. Ondanks dat er een matig positieve correlatie is gevonden in de berichtgeving van de journaals, is te zien dat de pieken van grote aandachtsmomenten van de journaals regelmatig niet hetzelfde zijn. Hieruit is te concluderen dat de journaals dit conflict in zekere mate op dezelfde momenten nieuwswaarde toekennen, maar dit is gezien de matig positieve correlatie niet consistent. Dat is gedeeltelijk te verklaren vanuit de theorie van Matthews (2003; 2009), die stelt dat kinderen sneller fatigue vertonen bij nieuwsvergaring. Het lijkt er verder op dat diplomatieke aspecten van het conflict meer aandacht krijgen in het NOS Journaal dan in het Jeugdjournaal. Dat werd bijvoorbeeld benadrukt door de aandacht voor Netanyahu, die in het NOS Journaal veel groter is dan in het Jeugdjournaal. Om de relevantie van diplomatieke aspecten voor de verschillende journaals nader te bekijken is kwalitatief vervolgonderzoek nodig, waarbij kan worden gekeken welke specifieke aspecten van een conflict de aandacht verdienen bij het NOS Journaal ten opzichte van het Jeugdjournaal.

De resultaten laten zien dat beide journaals kenmerken van bias vertonen, maar op een verschillende manier. Er is bij beide journaals een scheve verdeling in aandacht voor de verschillende partijen. Palestijnen krijgen in de journaals significant meer aandacht dan Israël, zowel in totaal als in de berichten waarin exclusief over één partij wordt gesproken. Er is dus sprake van een gatekeeping bias bij beide journaals.

Beide journaals gebruiken vaker een human interest frame als het gaat over Palestijnen dan over Israëliërs. Dat duidt op een coverage bias. Daarnaast gebruikt het Jeugdjournaal over het algemeen significant vaker een human interest frame in de berichtgeving over het conflict dan het NOS Journaal. Dat is enerzijds logisch, omdat dit frame het nieuws interessanter en begrijpelijker maakt voor kinderen, maar het verhoogt wel de kans dat er bij een onevenredige verdeling tussen partijen coverage bias kan ontstaan. Het is voor het Jeugdjournaal dus, nog meer dan voor het NOS Journaal, belangrijk om hier in het redactionele proces bewustzijn voor te creëren.

Het human interest frame is niet het enige aspect waarin coverage bias is gedetecteerd. Palestijnen worden bij beide journaals significant vaker als slachtoffer geportretteerd. Ook wordt er aan Palestijnse zijde significant vaker een ideal victim ingezet dan aan Israëlische zijde. Het Jeugdjournaal doet dit, net als bij het human interest frame, significant vaker dan het NOS Journaal. Deze keuzes sluiten aan bij de vorm en inhoud die beter aansluiten bij de leefwereld van kinderen, maar de redactie van jeugdjournaals moet zich er wel van bewust zijn dat een kind automatisch sneller als ideal victim wordt gezien, waardoor er in theorie meer medelijden kan ontstaan dan bij een ander type slachtoffer.

Wat betreft brongebruik geldt dat bij het NOS Journaal significant vaker gebruik wordt gemaakt van Israëlische bronnen dan van Palestijnse bronnen. Dit duidt op een statement bias in het NOS Journaal. Bij het Jeugdjournaal is dit verschil niet significant. Het Jeugdjournaal lijkt in dit opzicht dus neutraler dan het NOS Journaal. Kijkt men naar bronsoorten apart, dan is te zien dat bij beide journaals significant vaker gebruik wordt gemaakt van Palestijnse burgers dan van Israëlische burgers als bron, maar dat er daarentegen ook significant vaker gebruik wordt gemaakt van Israëlische overheden of politici dan van Palestijnse overheden of politici. Bij mediabronnen is er geen significant scheve verdeling te zien, waarmee het argument dat er vaker Israëlische bronnen worden gebruikt omdat het persapparaat van Israël beter toegankelijk is, deels kan worden weerlegd. Overigens kan dat wel een verklaring bieden voor de meerderheid van Israëlische bronnen van politici en overheden. Dat de mediabronnen niet significant verschillen kan betekenen dat het Palestijnse persapparaat is verbeterd, of dat er in de Nederlandse media meer bewustzijn is ontstaan over de ongelijkheid tussen Palestijnse en Israëlische media.

Concluderend laat dit onderzoek zien dat zowel het NOS Journaal als het NOS Jeugdjournaal in de berichtgeving over het conflict tussen Israël en Hamas kenmerken van bias vertonen, maar op verschillende manieren en in verschillende mate. Waar het NOS Journaal zich vaker lijkt te richten op diplomatieke verhoudingen en significant meer Israëlische bronnen gebruikt, kiest het Jeugdjournaal vaker voor een human interest frame met een nadruk op Palestijns slachtofferschap en het gebruik van ideal victims, voornamelijk kinderen, waarmee zij al dan niet bewust kunnen bijdragen aan coverage bias. In beide journaals is sprake van een significante oververtegenwoordiging van Palestijnse perspectieven in termen van aandacht, slachtofferschap en framing, wat kan wijzen op coverage bias in het voordeel van de Palestijnen. Tegelijkertijd gebruikt het NOS Journaal minder human interest framing, maar neigt het meer naar eenzijdig brongebruik, wat kan leiden tot statement bias met Israël in het voordeel. Deze scriptie heeft geen publiekseffecten kunnen meten. Dat zou een waardevolle aanvulling zijn, net als een meer kwalitatieve benadering van de redactionele keuzes.

Deze resultaten benadrukken het belang en de bewustwording bij redacties over de impact van keuzes in nieuwsselectie, framing en brongebruik in conflictsituaties. Het blijkt dat de manier waarop nieuws

voor jeugd wordt gebracht zich meer leent voor het ontstaan van bias. De toepassing van human interest frames en slachtoffers in de vorm van kinderen (een ideal victim) om beter aan te sluiten bij de leefwereld van kinderen vraagt om waakzaamheid voor bias. Over het algemeen blijkt dat keuzes in de vorm van nieuws, of dit nu om selectie, framing of brongebruik gaat, altijd invloed hebben op bias, voornamelijk als het gaat om conflictsituaties. Het is hierbij belangrijk dat journalisten transparant zijn over en zich bewust zijn van de gevolgen van deze keuzes. Vervolgonderzoek kan verduidelijken in hoeverre deze keuzes bewust zijn, maar ook in hoeverre deze keuzes terecht zijn. Zoals Christiane Amanpour, chief international anchor van CNN, stelt dat journalisten “truthful, not neutral” zouden moeten zijn. “Truthful is bringing the truth, neutral can be creating a false equivalence” (Amanpour & The Daily Show, 2021). Dit legt zij verder uit door haar ervaringen in de Bosnische oorlog:

There was one side, massacring another side. We were expected to somehow create a moral equivalence and there wasn't any. And so in order to be truthful, I had to tell the truth, which was that one side was being massacred by the other side. And that's how you get to an end, to a resolution, when you actually have the truth (Amanpour & The Daily Show, 2021).

Het is in het geval van dit conflict en voor vervolgonderzoek dus de vraag in hoeverre bias een probleem is, als het logisch aansluit bij de waarheid van het conflict.

Literatuurlijst

- D'Alessio, D., & Allen, M. (2000). Media bias in Presidential elections: A Meta-Analysis. *Journal Of Communication*, 50(4), 133–156. <https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.2000.tb02866.x>
- Alon-Tirosh, M. (2017). Children and news: opinions of children's news program creators in Israel. *Journal Of Children And Media*, 11(2), 132–146. <https://doi.org/10.1080/17482798.2017.1302489>
- Altheide, D. L. (1987). Media Logic and Social Interaction. *Symbolic Interaction*, 10(1), 129–138. <https://doi.org/10.1525/si.1987.10.1.129>
- Amanpour, C. & The Daily Show. (2021, 15 januari). *Being "Truthful, not Neutral"* [Video]. Youtube. Geraadpleegd op 29 mei 2025, van https://www.youtube.com/watch?v=Qh_xMdzEI-k
- Atkin, C. K., & Gantz, W. (1978). Television News and Political Socialization. *The Public Opinion Quarterly*, 42(2), 183–198. <http://www.jstor.org/stable/2748389>
- Cantor, J., & Nathanson, A. I. (1996). Children's Fright Reactions to Television News. *Journal Of Communication*, 46(4), 139–152. <https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.1996.tb01510.x>
- Carter, C., Steemers, J., & Davies, M. M. (2021). Why children's news matters: The case of CBBC Newsround in the UK. *Communications*, 46(3), 352–372. <https://doi.org/10.1515/commun-2021-0048>
- Christie, N. (1986). The ideal victim. In *Palgrave Macmillan UK eBooks* (pp. 17–30). https://doi.org/10.1007/978-1-349-08305-3_2
- Commissariaat voor de Media. (2023). Digital News Report Nederland: Vertrouwen in journalistieke nieuwsmerken vormt goede basis voor de toekomst. In *Commissariaat van de Media*. <https://www.cvdm.nl/nieuws/digital-news-report-2023-vertrouwen-in-journalistieke-nieuwsmerken-vormt-goede-basis-voor-de-toekomst/>
- Commissariaat Voor de Media. (2024). Digital News Report Nederland 2024. In *Digital News Report*. https://www.cvdm.nl/wp-content/uploads/2024/06/2031086-CvdM-DigitalNewsReport-2024_def.pdf
- Deprez, A., & Raeymaeckers, K. (2010). Bias in the News? The Representation of Palestinians and Israelis in the Coverage of the First and Second Intifada. *International Communication Gazette*, 72(1), 91–109. <https://doi.org/10.1177/1748048509350341>
- Eastin, M. (2008). Toward a Cognitive Developmental Approach to Youth Perceptions of Credibility. *Digital Media, Youth, And Credibility*, 29–48. <https://doi.org/10.1162/dmal.9780262562324.029>
- Ebbinkhuijsen, M., Daalmans, S., & Kleemans, M. (2021). Kijkgedrag van kinderen en hun angstreacties op televisienieuws: een surveystudie. *Tijdschrift Voor Communicatiewetenschappen*, 49(3). <https://doi.org/10.5117/tcw2021.3.002.ebbi>
- Entman, R. M. (1993). Framing: Toward Clarification of a Fractured Paradigm. *Journal Of Communication*, 43(4), 51–58. <https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.1993.tb01304.x>
- Entman, R. M. (2007). Framing Bias: Media in the Distribution of Power. *Journal Of Communication*, 57(1), 163–173. <https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.2006.00336.x>
- Field, A. P. (2010). Watch Out for the Beast: Fear Information and Attentional Bias in Children. *Journal Of Clinical Child & Adolescent Psychology*, 35(3), 431–439. https://doi.org/10.1207/s15374424jccp3503_8
- Figenschou, T. U., Thorbjørnsrud, K., & Hallin, D. C. (2023). Whose stories are told and who is made responsible? Human-interest framing in health journalism in Norway, Spain, the U.K. and the U.S. *Journalism*, 24(1), 3–21. <https://doi.org/10.1177/14648849211041516>

- Flanagin, A. J., & Metzger, M. J. (2008). Digital media and youth: Unparalleled opportunity and unprecedented responsibility. *Digital Media, Youth And Credibility*, 5–28.
<https://doi.org/10.1162/dmal.9780262562324.005>
- Galtung, J., & Ruge, M. H. (1965). The Structure of Foreign News. *Journal Of Peace Research*, 2(1), 64–90. <https://doi.org/10.1177/002234336500200104>
- Goldstein, R. A. (2011). Imaging the Frame: Media Representations of Teachers, Their Unions, NCLB, and Education Reform. *Educational Policy*, 25(4), 543–576.
<https://doi.org/10.1177/0895904810361720>
- Hagens, W. (2015). *Representatie van het Jodendom* [Masterscriptie, Erasmus Universiteit Rotterdam]. <https://thesis.eur.nl/pub/32527/Hagens-Whitley.pdf>
- Hanitzsch, T. (2018). Roles of Journalists. In *De Gruyter eBooks* (pp. 43–62).
<https://doi.org/10.1515/9781501500084-003>
- Harcup, T., & O'Neill, D. (2001). What Is News? Galtung and Ruge revisited. *Journalism Studies*, 2(2), 261–280. <https://doi.org/10.1080/14616700118449>
- Hoffman, A. J., & Wallach, J. (2007). The Effects of Media Bias. *Journal Of Applied Social Psychology*, 37(3), 616–630. <https://doi.org/10.1111/j.1559-1816.2007.00177.x>
- Höijer, B. (2004). The Discourse of Global Compassion: The Audience and Media Reporting of Human Suffering. *Media Culture & Society*, 26(4), 513–531.
<https://doi.org/10.1177/0163443704044215>
- Jacobs, K., & Spierings, N. (2015b). De impact van digitale campagnemiddelen op de personalisering van politieke partijen in Nederland (2010-2014). *Res Publica*, 57(1), 57–77.
<https://doi.org/10.5553/rp/048647002015057001004>
- Kareem, A. H., & Najm, Y. M. (2024). A Critical Discourse Analysis of the Biased Role of Western Media in the Israeli-Palestinian Conflict. *JOURNAL OF LANGUAGE STUDIES*, 8(6), 200–215. <https://doi.org/10.25130/lang.8.6.12>
- Kinnick, K. N., Krugman, D. M., & Cameron, G. T. (1996). Compassion Fatigue: Communication and Burnout toward Social Problems. *Journalism & Mass Communication Quarterly*, 73(3), 687–707. <https://doi.org/10.1177/107769909607300314>
- Korteweg, L. (2011). *Conflict met Bias? Onderzoek naar bias in de berichtgeving van de Nederlandse dagbladen omtrent het Israëlisch-Palestijns conflict*. [Masterscriptie, Erasmus Universiteit Rotterdam]. <https://thesis.eur.nl/pub/10961>
- Krippendorff, K. & University of Pennsylvania. (1980). Validity in content analysis. In E. Mochmann (Red.), *Computerstrategien für die KoJIIikationsanalyse* (pp. 69–112). Campus.
<https://core.ac.uk/download/pdf/76383309.pdf>
- Matthews, J. (2003). Cultures of Production: Making Children's News. In *SAGE Publications Ltd eBooks* (pp. 131–146). <https://doi.org/10.4135/9781446221587.n8>
- Matthews, J. (2008). A MISSING LINK?: The imagined audience, news practices and the production of children's news. *Journalism Practice*, 2(2), 264–279.
<https://doi.org/10.1080/17512780801999402>
- McCombs, M. E., & Shaw, D. L. (1972). The Agenda-Setting Function of Mass Media. *Public Opinion Quarterly*, 36(2), 176. <https://doi.org/10.1086/267990>
- McQuail, D. (1992). *Media performance: mass communication and the public interest*. London: Sage.
- Moeller, S. D. (2018). Compassion Fatigue. In *Visual Global Politics* (1ste editie). Routledge.
<https://www.taylorfrancis.com/chapters/edit/10.4324/9781315856506-9/compassion-fatigue-susan-moeller>

- Monballyu, S. (2014). *Kinderen als 'ideale' slachtoffers? Kwalitatieve inhoudsanalyse naar de representatie van kinderen bij rampenberichtgeving* [Masterscriptie, Universiteit Gent]. https://www.vlaamseregulatormedia.be/sites/default/files/masterproef_sofie_monballyu.pdf
- NCTV. (z.d.). *Hamas*. Kennisbank Terroristische Organisaties. Geraadpleegd op 10 januari 2025, van <https://kennisbankterrorisme.nctv.nl/organisaties/hamas#:~:text=Op%20de%20ochtend%20van%207,het%20vuur%20openden%20op%20bezoekers>.
- Ruigrok, N., Van Atteveldt, W., Gagestein, S., & Jacobi, C. (2017). Media and juvenile delinquency: A study into the relationship between journalists, politics, and public. *Journalism*, 18(7), 907–925. <https://doi.org/10.1177/1464884916636143>
- Ruigrok, N., Van Atteveldt, W. H., & Takens, J. (2013). Shifting frames in a deadlocked conflict: News coverage of the Israeli-Palestinian conflict. In J. Seethaler, M. Karmasin, G. Melischek, & R. Woehlert (Eds.), *Selling War: The Role of the Mass Media in Hostile Conflicts* (pp. 259–289). (ECREA; No. 1753-0342). Intellect.
- Ruigrok, N., Scholten, O., Krijt, M., & Schaper, J. (2009). Fitna in de media: een brongerichte mediahype. *Tijdschrift Voor Communicatiewetenschappen*, 37(3). <https://doi.org/10.5117/2009.037.003.238>
- Scharkow, M. (2013). *Content Analysis, automatic*. John Wiley & Sons, Inc. <https://doi.org/10.1002/9781118901731.iecrm0043>
- Semetko, H. A., & Valkenburg, P. M. V. (2000). Framing European politics: A Content Analysis of Press and Television News. *Journal Of Communication*, 50(2), 93–109. <https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.2000.tb02843.x>
- Shoemaker, P. J., & Reese, S. D. (1996). *Mediating the Message: Theories of Influences on Mass Media Content* (2de editie). Longman Publishers. <http://ci.nii.ac.jp/ncid/BA18118988>
- Strömbäck, J. (2008). Four Phases of Mediatization: An Analysis of the Mediatization of Politics. *The International Journal Of Press/Politics*, 13(3), 228–246. <https://doi.org/10.1177/1940161208319097>
- Tiffen, R., Jones, P. K., Rowe, D., Aalberg, T., Coen, S., Curran, J., Hayashi, K., Iyengar, S., Mazzoleni, G., Papathanassopoulos, S., Rojas, H., & Soroka, S. (2013). Sources in the News. *Journalism Studies*, 15(4), 374–391. <https://doi.org/10.1080/1461670x.2013.831239>
- Van Aelst, P., & Aarts, K. (2015). Introductie : personalisering van de politiek : een multidimensioneel begrip. *Res Publica*, 57(1), 5–10. <https://repository.uantwerpen.be/record/irua/opacirua/c:irua:126856>
- Van Atteveldt, W. (2008). *Semantic Network Analysis: Techniques for Extracting, Representing, and Querying Media Content*. http://vanatteveldt.com/wp-content/uploads/vanatteveldt_semanticnetworkanalysis.pdf
- Van Atteveldt, W., Ruigrok, N., Takens, J., & Jacobi, C. (2014). *Inhoudsanalyse met AmCAT*. <http://vanatteveldt.com/wp-content/uploads/amcatbook.pdf>
- Van Der Molen, J. H. W., & De Vries, M. (2003). Violence and consolation: September 11th 2001 covered by the Dutch children's news. *Journal Of Educational Media*, 28(1), 5–19. <https://doi.org/10.1080/1358165032000156400>
- Van Der Molen, J. H. W., Valkenburg, P. M., & Peeters, A. L. (2002). Television News and Fear: A Child Survey. *Communications*, 27(3). <https://doi.org/10.1515/comm.27.3.303>
- Van Deth, J. W., Abendschön, S., & Vollmar, M. (2011). Children and Politics: An Empirical Reassessment of Early Political Socialization. *Political Psychology*, 32(1), 147–174. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9221.2010.00798.x>
- Van Gorp, B. (2007). Het reconstrueren van frames via inductieve inhoudsanalyse: uitgangspunten en procedures. *KWALON*, 12(2). <https://doi.org/10.5117/2007.012.002.005>

- Vladisavljevic, N. (2015). Media framing of political conflicts. *Media, Conflict And Democratisation*. <https://eprints.whiterose.ac.uk/117315/1/Vladisavljevic>
- Zelizer, B., Park, D., & Gudelunas, D. (2002). How bias shapes the news. *Journalism*, 3(3), 283–307. <https://doi.org/10.1177/146488490200300305>

Bijlage I betrouwbaarheidstoetsen

Intercodeursbetrouwbaarheid

Coding job 1293 = Checkvraag, human interest, bias human interest

Coding job 1313 = Checkvraag, bronnen en slachtoffers

Gaat dit artikel over het conflict tussen Israël en Hamas?

Ja/Nee = **0.895, 0.920**

Is er hier sprake van het human-interest frame?

Ja/Nee = **0.791**

Het personaliserende element in dit artikel is overwegend?

Palestijns/Israëlish = **0.802**

Wie is in dit artikel het slachtoffer?

Israëliërs/Palestijnen/Beide/Geen sprake van slachtoffers = **0.825**

Is er in dit artikel sprake van een ideal victim?

Ja/Nee = **0.893**

Is in dit artikel sprake van een ideal victim aan de Palestijnse kant?

JA, kinderen / JA, vrouwen / JA, ouderen / JA, kinderen en vrouwen / JA, kinderen en ouderen / JA, vrouwen en ouderen / NEE = **0.829**

Is in dit artikel sprake van een ideal victim aan de Israëlische kant?

JA, kinderen / JA, vrouwen / JA, ouderen / JA, kinderen en vrouwen / JA, kinderen en ouderen / JA, vrouwen en ouderen / NEE = **0.896**

Wordt in dit artikel gebruik gemaakt van burgers als bron?

Ja, Israëlische / Ja, Palestijnse / Ja, beide / Ja, anders / Nee = **0.791**

Wordt in dit artikel gebruik gemaakt van andere media als bron?

Ja, Israëlische / Ja, Palestijnse / Ja, beide / Ja, anders / Nee = **0.876**

Wordt in dit artikel gebruik gemaakt van overheden of politici als bron?

Ja, Israëlische / Ja, Palestijnse / Ja, beide / Ja, anders / Nee = **0.828**

Bijlage II Codeerinstructies

Gaat dit artikel over het conflict tussen Israël en Hamas?

- Minimaal drie regels
- Ja: over het conflict en gebeurtenissen in Gaza en Israël
- Ja: over het conflict van Israël in Libanon en Iran, mits er ook iets wordt gezegd over de rol van Israël in de conflicten en de link wordt gelegd met Gaza.
- Ja: over vredesonderhandelingen over het conflict in Gaza en Israël
- Nee: demonstraties/protesten/rellen in Nederland tellen niet mee, tenzij er ook een aanzienlijk deel gaat over ontwikkelingen in Gaza/Israël met betrekking tot het conflict (dus bij inzoomen op actuele gebeurtenissen daar, overschakelen naar correspondent etc., dan wel)
- Nee: effecten op Nederland en andere landen, zoals toename antisemitisme en impact hier, herdenkingen hier, geldinzamelingen hier zonder verdere context.
- **LET OP:** soms staat er zowel een bericht over Israël/Hezbollah als over Israël/Gaza. Bekijk de tekst goed, ctrl+F op Gaza. Het bericht wat er het meest expliciet over gaat is leidend (bijvoorbeeld herdenking in NL niet, maar artikel eronder over UNRWA wel, dat is het artikel waar het om gaat).

Human Interest

Het antwoord is **JA** als er sprake is van **minimaal één** van deze elementen:

- Geeft het verhaal een menselijk gezicht aan het probleem? (door middel van een naam, slachtoffers aan het woord, etc.)
- Gebruikt het verhaal beeldende taal of persoonlijke anekdotes om gevoelens op te roepen, zoals verontwaardiging, medeleven of compassie?
- Ligt de nadruk op de manier waarop individuen of groepen geraakt worden door het probleem? (concrete voorbeelden, zoals een bakker die geen stroom heeft door problemen en dus geen eten kan maken, en nadruk)
- Krijgen we een inkijkje in het persoonlijke of intieme leven van de betrokkenen?

Bij minimaal één keer ja:

Het personaliserende element in dit artikel is overwegend: Israëliisch / Palestijns

→ welke groep het meeste in dit bericht wordt gepersonaliseerd wordt aangevinkt.

Slachtoffers

Wie is in dit bericht het slachtoffer? (het gaat hierbij om overwegend!)

Een slachtoffer is een persoon of groep die in de tekst wordt voorgesteld als lijdend onder schade, verlies of onrecht, zonder dat zij als primaire veroorzaker van dat lijden worden gepresenteerd.

- Bijvoorbeeld: Leider van terroristische groep Hamas Yahya Sinwar gedood = geen slachtoffer, wordt als primaire veroorzaker van conflict benoemd.

Antwoordopties:

Israëliërs – Palestijnen – beide – geen sprake van slachtoffers

- Het gaat om overwegend, waarbij gehanteerd wordt dat als beide als slachtoffer worden benoemd, maar de ene partij minder dan drie zinnen en de ander veel meer, dan geldt de partij die meer wordt genoemd.
 - *Bijvoorbeeld:* lang stuk over bombardementen en slachtoffers in Gaza met details + “dit is een reactie op de aanslagen van Hamas op 7 oktober waarbij in Israël veel doden vielen en mensen werden gegijzeld.” = Palestijnen
- Beide = allebei de partijen worden minimaal 3 zinnen als slachtoffers beschreven.

Wordt in dit artikel gebruik gemaakt van ideal victim?

Ideal victims zijn vrouwen (tussen 21 en 65), kinderen (onder de 21) of ouderen (boven de 65). Er wordt genoemd dat (een) slachtoffer(s) in één of meer van deze categorieën valt.

Is in dit artikel gebruik gemaakt van een ideal victim aan de Palestijnse kant?

Ideal victims zijn vrouwen (tussen 21 en 65), kinderen (onder de 21) of ouderen (boven de 65). Er wordt genoemd dat (een) Palestijns(e) slachtoffer(s) in één of meer van deze categorieën valt.

- JA, Vrouwen
- JA, Kinderen
- JA, Ouderen
- JA, Kinderen en vrouwen
- JA, Kinderen en ouderen
- JA, Vrouwen en ouderen
- NEE

Is in dit artikel gebruik gemaakt van een ideal victim aan de Israëlische kant?

Ideal victims zijn vrouwen (tussen 21 en 65), kinderen (onder de 21) of ouderen (boven de 65). Er wordt genoemd dat (een) Israëliësch(e) slachtoffer(s) in één of meer van deze categorieën valt.

- Idem

Brongebruik

- **LET OP:** soms staat er zowel een bericht over Israël/Hezbollah als over Israël/Gaza. Bekijk de tekst goed, ctrl+F op Gaza. Het bericht wat er het meest expliciet over gaat is leidend (bijvoorbeeld herdenking in NL niet, maar artikel eronder over UNRWA wel, dat is het artikel waar het om gaat).
- Bijvoorbeeld vaak vanaf: “Hoe zit het met de Gaza-oorlog zelf?”

Iets kan worden aangeduid als bron als:

- Het persoon of de organisatie wordt geciteerd
- Het als externe bron iets rapporteert of beweert
- Er wordt verwezen naar een rapport, publicatie, onderzoek, etc.
- Volgens... (bron)/(Bron) zegt dat ... /Een correspondent (=bron uit land herkomst media) iets deelt

Voorbeeld: “De **minister (overheden/politici)** zegt xxxxx. Veel **Israëliërs** denken er ook zo over. Correspondent in Gaza: de **mensen (burgers)** hier zeggen dat er sprake is van genocide. Er zijn al duizenden mensen gedood, we moeten telkens weer vluchten.

Israëliërs is hier geen bron, want het is niet duidelijk waar het vandaan komt en het is verder ook niet gespecificeerd. Burgers in Gaza zijn wel een bron omdat de correspondent ze parafraseert.

Burgers	Gewone individuen, vaak slachtoffers of getuigen of ‘lokale bronnen’, kunnen ook experts zijn in de rol van hun burgerschap
Overheden/politici	Regeringen, politici, leger, overheden
Media	Journalisten en nieuwsorganisaties

Bijlage III Lijst van missende data

NOS	11-25-2023
NOS	26-11-2023
NOS	02-12-2023
NOS	03-12-2023
NOS	09-12-2023
NOS	10-12-2023
NOS	16-12-2023
NOS	17-12-2023
NOS	23-12-2023
NOS	24-12-2023
NOS	30-12-2023
NOS	31-12-2023
NOS	22-04-2024
NOS	15-06-2024
NOS	29-06-2024
NOS	04-01-2025
NOS	05-01-2025
NOS	11-01-2025
NOS	12-01-2025
NOS	18-01-2025
NOS	19-01-2025
Jeugdjournaal	19-11-2023
Jeugdjournaal	30-12-2024